Iceland
Liechtenstein
Norway

Civil
Society Fund

EMP Vabakonna Fond Eestis

Juhised taotlejatele ja projekti elluviijatele

versioon 1.2

Sisukord

1. EMP Vabakonna Fondi taust Eestis 4
2. Kasutatud mõisted ja lühendid 5
3. Taotlusvoorud ja muud toetusmeetmed 6
4. Programmi eesmärgid 8
4.1. Tulemusvaldkond 1: Tugevamad demokraatlikud väärtused ja õigusriik 8
4.2. Tulemusvaldkond 2: Tugevamad inimõigused 11
4.3. Tulemusvaldkond 3: Tugevamad demokraatiat, õigusriiki ja inimõigusi edendavad vabaühendused 13
5. Toetatavad tegevused ja sihtgrupid 15
6. Abikõlblikud taotlejad ja partnerid 16
6.1. Abikõlblikud taotlejad 16
6.2. Abikõlblikud partnerid 16
7. Kulude abikõlblikkus 18
7.1. Abikõlblikud kulud 18
7.1.1. Abikõlblike kulude kategooriad 18
7.1.2. Abikõlblike kulude vormid 18
7.2. Abikõlbmatud kulud 19
8. Taotluste esitamine 20
9. Projektitaotluste hindamine ja valik 21
9.1. Administratiivsed nõuded 21
9.2. Abikõlblikkuse kriteeriumid 21
9.3. Projektitaotluste sisuline hindamine ekspertide poolt 22
9.4. Valikukomisjon 23
9.5. Juhtkomitee 23
9.6. Valikuprotsessi tulemuste teatamine 23
9.7. Lepingute sõlmimine 24
10. Teavitusnõuded 25

11. Projektide rahastamine ja aruandlus 26
11.1. Üldsätted 26
11.2. Projektitoetuste aruandlus 27
11.3. Projektitoetuste maksed 28
11.4. Institutsionaalsete toetuste aruandlus 29
11.5. Institutsionaalsete toetuste maksed 30
12. Vabaühenduste Liidu poolt pakutavad abi- ja tugitegevused 31
13. Kaebuste menetlemine 32
14. Kontaktid 33
LISA 2: TULEMUSPÕHINE JUHTIMINE EMP VABAKONNA FONDIS 34
LISA 3: EMP VABAKONNA FONDI EESTI PROGRAMMI TULEMUSRAAMISTIKU INDIKAATORID JA NENDE SELGITUSED 38

1. EMP Vabakonna Fondi taust Eestis

Toetus kodanikuühiskonnale on EMP ja Norra toetuste peamine prioriteet, mida rahastavad Island, Liechtenstein ja Norra. EMP ja Norra finantsmehhanismide 2021–2028 laiem eesmärk on aidata kaasa sotsiaalsete ja majanduslike erinevuste vähendamisele Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP) ning tugevdada kahepoolseid suhteid doonorriikide ja abisaajariikide vahel.

EMP ja Norra finantsmehhanismid 2021–2028 põhinevad ühistel väärtustel: **inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste austamine, sealhulgas vähemustesse kuuluvate isikute õigused**. Kõik EMP ja Norra finantsmehhanismide 2021–2028 raames rahastatavad organisatsioonid ja tegevused peavad olema kooskõlas nende väärtuste ja põhimõtete austamisega ning hoiduma toetamast tegevusi, mis ei pruugi neid järgida. Nende rakendamine peab vastama asjakohastes instrumentides ja standardites sätestatud põhiõigustele ja -kohustustele.

10% EMP finantsmehhanismi 2021–2028 kogurahastusest on eraldatud kodanikuühiskonna toetamiseks EMP Vabakonna Fondi (*EEA Civil Society Fund*) kaudu.

EMP Vabakonna Fondi mahuks Eestis on **6,4 miljonit eurot**.

Doonorriike esindav Finantsmehhanismide Kantselei (*Financial Mechanism Office*, edaspidi FMO) on valinud avatud hankemenetluse kaudu EMP Vabakonna Fondi Eesti programmi fondioperaatoriks Avatud Eesti Fondi ja Vabaühenduste Liidu konsortsiumi. Fondioperaator haldab EMP Vabakonna Fondi Eestis doonorriikide nimel. See hõlmab projektide valikut, lepingute sõlmimist ja projektide järelevalvet.

EMP Vabakonna Fondi eesmärk on aidata kaasa **elujõulise ja vastupidava kodanikuühiskonna kujunemisele, mis kaitseb ja edendab demokraatiat, õigusriiki ja inimõigusi**.

EMP Vabakonna Fond Eesti programmi raames viiakse läbi 7 avatud taotlusvooru, mis aitavad kaasa järgmiste tulemuste saavutamisele:

1. **Tugevamad demokraatlikud väärtused ja õigusriik**
2. **Tugevamad inimõigused**
3. **Tugevamad demokraatiat, õigusriiki ja inimõigusi edendavad vabaühendused**

Samuti on programmi eesmärgiks toetada bilateraalset koostööd doonorriikide vabaühendustega ning edendada koostööd teiste kasusaajariikide vabakonnaga.

Lisaks on programmi fookuses Ukraina sõjast tulenevate tagajärgede leevendamine ja kultuuridevahelise dialoogi edendamine ning rahvustevahelise üksteisemõistmise parandamine.

Avatud Eesti Fond (AEF) kui doonorite lepinguline partner vastutab EMP Vabakonna Fondi Eesti programmi üldise koordineerimise ja haldamise eest. AEF haldab kõiki programmi toetusmeetmeid ning teostab järelevalvet programmi tulemuste üle doonoritele. Vabaühenduste Liit vastutab potentsiaalsete taotlejate ja projektide elluviijate toetamise eest projektide ettevalmistamisel ja rakendamisel.

Ülevaate kõigist avatud taotlusvoorudest ning muudest programmi poolt toetatavatest tegevustest leiab EMP Vabakonna Fondi Eesti programmi kodulehelt: www.eea-csf.ee.

2. Kasutatud mõisted ja lühendid

Doonorriigid on Island, Liechtenstein ja Norra.

Doonorpartnerlusprojekt (Donor partnership project) on projekt, mis viiakse ellu tihedas koostöös projektipartneriga, kelle peamiseks asukohaks on üks doonorriikidest, st kas Island, Liechtenstein või Norra.

EMP toetusi saavad riigid (Beneficiary countries) on Bulgaaria, Eesti, Horvaatia, Kreeka, Küpros, Leedu, Läti, Malta, Poola, Portugal, Rumeenia, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi ja Ungari.

Finantsmehhanismide Kantselei (Financial Mechanism Office, FMO) vastutab finantsmehhanismide igapäevase tegevuse korraldamise eest ja tegutseb doonorite poolse kontaktasutusena.

Fondioperaator (Fund Operator) on Avatud Eesti Fondi ja Vabaühenduste Liidu konsortsium, mis haldab Eestis EMP Vabakonna Fondi programmi.

Projektipartner (Project Partner) on juriidiline isik (või füüsiline isik, kes esindab mitteformaalset rühmitust), kes on projekti ellu viimisesse aktiivselt kaasatud ja kes on projektiga formaalselt seotud sõlmides Projekti elluviijaga partnerluslepingu.

Projekti elluviija (Project Promoter) on juriidiline isik, kes vastutab projekti algatamise, ettevalmistamise ja lõpuleviimise eest.

Vabaühendus (civil society organisation, CSO), ka kodanikuühendus, on mittetulunduslik vabatahtlik organisatsioon, millel on mitteäriline eesmärk ning mis on sõltumatu kohalikust, piirkondlikust ja keskvalitsusest, avalik-õiguslikest asutustest, poliitilistest parteidest ja äriühingutest.

3. Taotlusvoorud ja muud toetusmeetmed

Programm viiakse ellu avatud taotlusvoorude ja ühe eelmääratletud projekti kaudu. Lisaks rakendatakse meetmeid, mis toetavad kahepoolse koostöö arendamist doonorriikidega ning piirkondlikku koostööd teiste abisaajariikide vabaühendustega.

Toetust on võimalik taotleda nelja liiki projektidele:

1. **Strateegilised projektid**, mis võimaldavad vabaühendustel ellu viia oma missiooniga seotud tegevusi Tulemusvaldkondades 1 ja 2:
   - Keskmise suurusega projektid vahemikus EUR 50 001–70 000 (kuni EUR 80 000 kui projekti on kaasatud partner doonorriigist), et toetada vabaühendusi nii lühi- kui ka pikaajaliste eesmärkide seadmisel nende konkreetses tegevusvaldkonnas.
   - Suurprojektid vahemikus EUR 80 001–100 000 (kuni EUR 120 000 kui projekti on kaasatud partner doonorriigist), mis võimaldavad vabaühendustel koostöös teiste vabaühenduste või vabaühenduste võrgustikega tegeleda süsteemsete probleemidega või saavutada sektoriülest mõju.
2. **Väikeprojektid** vahemikus 10 000–25 000 eurot, mis käsitlevad Ukraina sõja tagajärgi Tulemusvaldkondades 1 ja 2.
3. **Institutsionaalsed toetused** summas 150 000 eurot, mille eesmärk on tugevdada demokraatiat, õigusriiki ja inimõigusi edendavate vabaühenduste vastupanuvõimet ja institutsionaalset arengut Tulemusvaldkonna 3 raames
4. **Projektitoetused** vahemikus 25 001–40 000 eurot, mis on suunatud vabaühenduste kestlikkuse ja vastupanuvõime suurendamisele Tulemusvaldkonnas 3.

Ajavahemikus 2026–2029 toimub 7 avatud taotlusvooru:

Taotlusvoor	**Toetuste kogusumma**	**Taotletavad summad**	**Projektide kestus**	**Ajaraam**
1. taotlusvoor Strateegilised projektid tulemusvaldkondades 1 ja 2	EUR 1 405 000	EUR 50 001-70 000 (EUR 80 000)	12-24 kuud	Taotlusvoor kuulutatakse välja juunis 2026, projektid võivad alata jaanuarist 2027
		EUR 80 001-100 000 (EUR 120 000)	18-24 kuud	
2. taotlusvoor Jooksvalt avatud taotlusvoor „Ukraina heaks“ tulemusvaldkondades 1 ja 2	EUR 300 000	EUR 10 000 – 25 000	6-12 kuud	Taotlusvoor kuulutatakse välja juulis 2026 ja on avatud kuni rahaliste vahendite ammendumiseni
3. taotlusvoor Projektitoetused vabaühenduste	EUR 250 000	EUR 25 001-40 000	12-24 kuud	Taotlusvoor kuulutatakse välja sügisel 2026,

kestlikkuse ja vastupanuvõime suurendamiseks tulemusvaldkonnas 3				projektid võivad alata märtsist 2027
4. taotlusvoor Strateegilised projektid tulemusvaldkondades 1 ja 2	EUR 1 100 000	EUR 50 001-70 000 (EUR 80 000)	12-24 kuud	Taotlusvoor kuulutatakse välja 2027 alguses, projektid võivad alata kevadel 2027
		EUR 80 001-100 000 (EUR 120 000)	18-24 kuud	
5. taotlusvoor institutsionaalseteks toetusteks	EUR 750 000	EUR 150 000	36 kuud	Taotlusvoor kuulutatakse välja kevadel 2027, toetuse kasutamise periood 2028-2030
6. taotlusvoor Strateegilised projektid tulemusvaldkondades 1 ja 2	EUR 940 000	EUR 50 001-70 000 (EUR 80 000)	12-24 kuud	Taotlusvoor kuulutatakse välja 2028 lõpus, projektid võivad alata kevadel 2029
		EUR 80 001-100 000 (EUR 120 000)	18-24 kuud	
7. taotlusvoor Projektitoetused vabaühenduste kestlikkuse ja vastupanuvõime suurendamiseks tulemusvaldkonnas 3	EUR 250 000	EUR 25 001-40 000	12-24 kuud	Taotlusvoor kuulutatakse välja sügisel 2028, projektid võivad alata kevadel 2029

4. Programmi eesmärgid

Programm põhineb tulemuspõhisel juhtimisel. See tähendab, et kõik toetatavad projektid peavad olema sisuliselt kooskõlas programmi eesmärkide ja oodatavate tulemusega ning panustama selle tulemuste ja väljundite saavutamisse.

Iga projekt saab panustada ainult ühte tulemusvaldkonda[1], mille raames võib projekt aidata kaasa ühe või mitme väljundi[2] saavutamisele. Lisainformatsioon EMP Vabakonna Fondi tulemuspõhise juhtimise kohta on leitav Lisas 2.

4.1. Tulemusvaldkond 1: Tugevamad demokraatlikud väärtused ja õigusriik

Eesti vabaühendused tegutsevad keerulises ja kiiresti muutuvas keskkonnas. Poliitiline vastandumine, populism ja sotsiaalmajanduslik ebavõrdsus raskendavad inimeste kaasamist ja ühiskonna sidususe hoidmist. Vabaühendustel on jätkuvalt keeruline järjepidevalt poliitikakujundamises kaasa rääkida, erinevaid sihtrühmi esindada ja riiki vastutavana hoida.

Lisaks mõjutavad ühiskonda keele- ja kultuurilised lõhed (eriti eesti- ja venekeelse elanikkonna vahel) ning välised ohud nagu desinformatsioon ja geopoliitiline surve. Kõik see vähendab usaldust demokraatlike institutsioonide vastu.

Tulemusvaldkonna 1 raames toetatakse algatusi, mis tõstavad vabaühenduste võimekust kaitsta demokraatlikke väärtusi, suurendavad vabaühenduste mõju poliitikakujundamisel, tugevdavad õigusriiki ning aitavad kujundada vastupidavat ja sidusat ühiskonda. Samuti ettevõtmised, mis edendavad kodanikuharidust ja demokraatlikku kirjaoskust, toetavad häid valitsemistavasid ja kaasamiskultuuri ning suurendavad inimeste kaasatust ühiskondlikku ja kogukondlikku ellu, sealhulgas noorte ja vähemuste ning ka Ukraina sõjapõgenike osalust. Fookuses on ka algatused, mis aitavad kaasa meediapädevuse ja kriitilise mõtlemise kasvule ning aitavad seista vastu desinformatsioonile.

Kõik tulemusvaldkonna 1 raames elluviidavad projektid peavad panustama järgmiste tulemuste ja väljundite saavutamisse. Igal projektil soovitatakse tungivalt kasutada vähemalt ühte allpool olevatest programmitasandi indikaatoritest. Taotlusvooru **„Ukraina heaks“** raames on vähemalt ühe programmi tasandi indikaatori kasutamine kohustuslik. Programmi tasandi indikaatorite üksikasjalikud selgitused ja nende kasutamise juhised on leitavad käesolevate Juhiste **lisas 3**.

[1] **Tulemusvaldkonnad** kirjeldavad kõrgema tasandi muutusi, mis saavutatakse ühe või mitme väljundi kaudu. Nende mõju sihtrühmale peaks olema püsiv ning jätkuma ka pärast projekti lõppu. Projektidelt oodatakse mõõdetavat panust valitud tulemusvaldkonna saavutamisse. Lisateavet leiate lisast 2.

[2] **Väljundid** on projekti käigus sihtrühmale vahetult loodavad või pakutavad tooted, teenused ja muud otsesed tulemused. Need peavad olema selgelt jälgitavad ja mõõdetavad ning otseselt seostatavad projekti või programmi tegevustega.

Tulemusvaldkond 1: Tugevamad demokraatlikud väärtused ja õigusriik	
CIV-041	*Riigi, piirkondliku või kohaliku tasandi õigusaktide, poliitikate või regulatsioonide arv, mille väljatöötamisse vabaühendused on panustanud või mille kohta nad on esitanud seisukohti*
CIV-008	*Koolitusel osalejate arv, kes enda hinnangul on parandanud oma teadmisi ja/või arusaamist pärast koolitust (soo järgi eristatuna)*
ALL-013	*Hinnanguline inimeste arv, kes osalesid ja reageerisid huvikaitse- või teadlikkuse tõstmise kampaaniate tulemusel*
Väljund 1.1: Vabaühenduste suurem osalus demokraatlikes protsessides	
CIV-004	*Avaliku sektori asutustega peetud konsultatsioonides osalenud vabaühenduste arv*
CIV-015	*Vabaühenduste poolt ellu viidud avaliku huvikaitsetegevuse väljundite arv*
CIV-030	*Vabaühenduste ja teiste organisatsioonide vahel loodud või kestvate partnerlussuhete arv*
Väljund 1.2: Suurem kodanikuaktiivsus	
CIV-006	*Inimeste arv, kes osalesid vabaühenduste vahendatud konsultatsioonides avaliku sektori asutustega*
CIV-007	*Inimeste arv, kes on läbinud vabaühenduste korraldatud koolituse (soo järgi eristatuna)*
CIV-010	*Inimeste arv, kes on kaasatud vabaühenduste tegevustesse vabatahtlikena*
ALL-012	*Huvikaitse- ja teadlikkuse tõstmise kampaaniate arv*
EE-CIV-003	*Vabaühenduste algatuste arv, mis edendavad rahvustevahelist ja kultuuridevahelist mõistmist, dialoogi või kaasatust (sh Ukraina teemaline tegevus)*
Väljund 1.3: Usaldusväärsem info ja parem meediapädevus	
CIV-007	*Inimeste arv, kes on läbinud vabaühenduste korraldatud koolituse (soo järgi eristatuna)*
ALL-004	*Läbiviidud hindamiste, uuringute või kaardistuste arv*
CIV-030	*Vabaühenduste ja teiste organisatsioonide vahel loodud või kestvate partnerlussuhete arv (sh mitte-eestikeelsed kogukonnad või meediaorganisatsioonid)*
CIV-015	*Vabaühenduste poolt ellu viidud avaliku huvikaitsetegevuse väljundite arv*

Väljund 1.1: Vabaühenduste suurem osalus demokraatlikes protsessides

- Vabaühenduste suurem kaasatus poliitikate kujundamisse ja poliitikate seiresse
- Vabaühenduste huvikaitse- ja järelevalve rolli tugevdamine
- Vabaühenduste võrgustike ja koostöö parem toimimine

Kahekõne riigi ja vabaühenduste vahel on ebaühtlane ja koostöö killustunud, see omakorda vähendab kogu vabasektori mõju ühiskondlikele protsessidele. Kuigi formaalsed kaasamisreeglid on justkui paigas, on ühenduste osalus poliitikakujundamisel tihti formaalne ja mitte sisuline, mis piirab vabaühenduste mõju ja vähendab riigi vastutust.

Programm toetab algatusi, mis toetavad vabaühenduste arendamist mõjusateks partneriteks poliitikate kujundamisel, elluviimisel ja seires. Samuti vabaühenduste huvikaitsevõimekuse tugevdamist, sisuka ja järjepideva kaasamise edendamist otsustajatega ning koostöö ja võrgustike arendamist vabakonnas, et muuta valitsemine avatumaks ja läbipaistvamaks.

Väljund 1.2: Suurem kodanikuaktiivsus

- Kodanike suurem kaasatus ühiskonnaellu
- Kodanike paremad teadmised ja oskused demokraatias osalemiseks

Kodanikuaktiivsust Eestis piirab vähene kodanikuharidus ning piiratud võimalused sisukaks osalemiseks ja kaasarääkimiseks, eriti noorte ja vähemuste seas. Paljudel puudub enesekindlus ja teadmised ning oskused demokraatlikes protsessides osalemiseks, mis viib võõrandumiseni ja suurendab vastandumist ühiskonnas.

Programm toetab muuhulgas investeeringuid kodanikuharidusse ja kaasavatesse osalusmehhanismidesse pakkudes nii võimalusi vahetuks demokraatia-, koostöö- ja osaluskogemuseks.

Samuti ettevõtmisi, mis aitavad eri vanuses ja taustaga inimestel aktiivsemalt ja paremini osaleda otsustusprotsessides ning kogukondlikus tegevuses ning suurendavad seeläbi ühiskondlikku sidusust ja tugevdavad demokraatiat.

Täiendav fookus Ukraina sõjast tulenevate tagajärgede leevendamiseks

Venemaa sissetungil Ukrainasse on olnud märkimisväärsed mõjud Eesti ühiskonnale. Kuigi paljud Ukraina sõjapõgenikud on Eestis suhteliselt hästi kohanenud, on jätkuvalt probleemiks nende sotsiaalne kaasatus, osalemine kogukondlikus elus ning pikaajalise lõimumisega seotud väljakutsed. Valeinfo teadlik levitamine ja negatiivsed narratiivid teenivad eesmärki vähendada avalikkuse toetust sõjapõgenikele ning ühiskondlikku sidusust.

Programmi raames toetatakse muuhulgas algatusi, mis kaasavad ja võimestavad Ukraina põgenikke ning tugevdavad sidemeid põgenike ja kohaliku kogukonna vahel. See hõlmab tegevusi, mis soodustavad osalemist, vastastikust mõistmist ja kaasavate kogukondade kujunemist. Oodatud on ka algatused, mis aitavad vastu seista desinformatsioonile ja negatiivsetele narratiividele ning tugevdavad usaldust ja solidaarsust ühiskonnas.

Väljund 1.3: Usaldusväärsem info ja parem meediapädevus

- Paranenud meediapädevus ja vastupanuvõime desinformatsioonile
- Vabaühenduste parem valmisolek ja oskused väärinfo vastu võitlemisel

Väärinfo kasvav levik ja välismõjud ohustavad ühiskondlikku sidusust, usaldust demokraatlike institutsioonide vastu ja üldist demokraatia toimimist Eestis. Piiratud meediapädevuse tõttu on paljudel inimestel keeruline infot kriitiliselt hinnata ja teha teadlikke otsuseid. Sageli puudub ka kodanikuühendustel suutlikkus järjepidevaks, strateegiliseks ja usaldusväärseks kommunikatsiooniks, mis on vajalik väärinfo tõhusaks ümberlükkamiseks.

Programmi raames toetatakse muuhulgas meediapädevuse arendamist, kriitilist mõtlemist ja vabaühenduste kommunikatsioonioskusi, mille tulemusena saavad inimesed teadlikumaks, sh mitte-eestikeelsed kogukonnad, arutelud sisukamaks ja ühendused usaldusväärsemaks infoallikaks, et inforuum muutuks usaldusväärsemaks ja suureneks usaldus demokraatlike protsesside vastu.

4.2. Tulemusvaldkond 2: Tugevamad inimõigused

Eestis mõjutavad inimõiguste arengut poliitilised pinged ja konservatiivsed hoiakud, eriti teemades nagu sooline võrdõiguslikkus ja LGBTIQ+ õigused. Diskrimineerimine püsib ning tegelik olukord ei vasta alati seadustes lubatule või formaalselt võetud riiklikele kohustustele. Laiemad ühiskondlikud hoiakud, mis tulenevad traditsioonilistest normidest ja ajaloolisest pärandist takistavad kaasavat poliitikakujundamist ja vähendavad toetust muutustele.

Programmi raames toetatakse näiteks vabaühenduste huvikaitsetööd inimõiguste ja võrdse kohtlemise tagamisel ja soolise võrdõiguslikkuse kaitsel ning teadlikkuse tõstmisel ühiskonnas. Samuti nende suutlikkuse tõstmist mõjutada poliitikaid, seista vastu tagurlikele narratiividele ning tagada õiglane kliima- ja keskkonnategevus. Ilma tugeva huvikaitse, partnerluse ja rohujuuretasandi kaasamiseta ei ole vabakonna potentsiaal inimõiguste edendamisel, sotsiaalse õigluse saavutamisel ja õiglase rohepöörde toetamisel täielikult rakendatud.

Kõik tulemusvaldkonna 2 raames elluviidavad projektid peavad panustama järgmiste tulemuste ja väljundite saavutamisse. Igal projektil soovitatakse tungivalt kasutada vähemalt ühte allpool olevatest programmitasandi indikaatoritest. Taotlusvooru **„Ukraina heaks“** raames on vähemalt ühe programmi tasandi indikaatori kasutamine kohustuslik. Programmi tasandi indikaatorite üksikasjalikud selgitused ja nende kasutamise juhised on leitavad käesolevate Juhiste **lisas 3**.

Tulemusvaldkond 2: Tugevamad inimõigused	
CIV-041	*Riigi, piirkondliku või kohaliku tasandi õigusaktide, poliitikate või regulatsioonide arv, mille väljatöötamisse vabaühendused on panustanud või mille kohta nad on esitanud seisukohti*
ALL-015	*Inimeste arv, kelle teadmistes nende enda hinnangul on toimunud muutus huvikaitse- või teadlikkuse tõstmise kampaaniate tulemusel (soo järgi eristatuna)*
Väljund 2.1: Inimõiguste kaitse, sh diskrimineerimisvastane tegevus ja sotsiaalne õiglus, on toetatud	
CIV-016	*Vabaühenduste poolt ellu viidud poliitikakujundamisega seotud huvikaitsetegevuste väljundite arv*
ALL-012	*Huvikaitse- ja teadlikkuse tõstmise kampaaniate arv*
CIV-007	*Inimeste arv, kes on läbinud vabaühenduste korraldatud koolituse (soo järgi eristatuna)*
CIV-027	*Vabaühenduste arv, kes tegutsevad sisserändajate, pagulaste ja varjupaigataotlejate õiguste kaitsel (sh ukrainlased)*
Väljund 2.2: Sooline võrdõiguslikkus, sh seksuaal- ja reproduktiivtervise ning -õiguste ja LGBTIQ+ õigused on toetatud	
CIV-006	*Inimeste arv, kes osalesid vabaühenduste vahendatud konsultatsioonides avaliku sektori asutustega*
CIV-015	*Vabaühenduste poolt ellu viidud avaliku huvikaitsetegevuse väljundite arv*
CIV-023	*Vabaühenduste arv, kes tegutsevad soolise võrdõiguslikkuse või naiste ja tüdrukute õiguste edendamise valdkonnas*
CIV-026	*Vabaühenduste arv, kes tegutsevad LGBTIQ+ inimeste õiguste edendamise valdkonnas*
Väljund 2.3: Kliimameetmed, keskkonnakaitse ja õiglane rohepööre on toetatud	
CIV-006	*Inimeste arv, kes osalesid vabaühenduste vahendatud konsultatsioonides avaliku sektori asutustega*

CIV-018	*Vabaühenduste poolt kohtusse esitatud strateegiliste kohtuvaidluste arv (kliima ja keskkonnakaitse valdkonnas)*
CIV-014	*Inimeste arv, kes osalesid vabaühenduste korraldatud avalikel kogunemistel kliimaõigluse ja keskkonnateemadel*

Väljund 2.1: Inimõiguste kaitse, sh diskrimineerimisvastane tegevus ja sotsiaalne õiglus, on toetatud

- Suurem teadlikkus inimõigustest ja võrdse kohtlemise põhimõtetest
- Vabaühenduste huvikaitse- ja järelevalve rolli tugevdamine

Hoolimata olemasolevatest õigusraamistikest püsib diskrimineerimine haavatavate ja marginaliseeritud rühmade suhtes ning inimõiguste kohustuste rakendamine on ebaühtlane. Vabakonna tegevust piiravad sageli vähene huvikaitsevõimekus, ebapiisav avalik teadlikkus ja nõrk diskrimineerimisvastaste meetmete rakendamine.

Programmi raames toetatakse muuhulgas huvikaitse edendamist, avalikkuse teadlikkuse tõstmist inimõigustest ja võrdse kohtlemise põhimõtetest ning strateegilisi partnerlusi. Toetatud tegevuste tulemusena kaitsevad tugevamad õigusraamistikud ja parem poliitikate rakendamine haavatavaid rühmi tõhusamalt, suureneb valitsuse vastutus ning avalikkuse hoiakud muutuvad kaasavamaks ja inimõigusi austavamaks, seda eriti tõrjutud kogukondades.

Täiendav fookus Ukraina sõjast tulenevate tagajärgede leevendamiseks

Ukraina sõjapõgenikud Eestis, eriti naised ja teised haavatavad rühmad, puutuvad endiselt kokku diskrimineerimise, soostereotüüpide ja ebavõrdse kohtlemisega nii ligipääsul teenustele kui tööturule. See näitab, et on vaja paremini kaitsta sõjapõgenike õigusi, tagada neile võrdsed võimalused ning kasutada rohkem sootundlikke lähenemisviise. Vabaühendustel on siin oluline roll, kuna nad seisavad põgenike huvide eest ja pakuvad neile vajalikku tuge.

Programm toetab projekte, mis tegelevad eelpoolnimetatud probleemidega huvikaitse, teadlikkuse tõstmise ja poliitikakujundamises osalemise kaudu. Toetatakse tegevusi, mis aitavad vähendada diskrimineerimist, edendada soolist võrdõiguslikkust ning parandada ligipääsu tööle ja teenustele. Oodatud on ka projektid, mis aitavad kujundada kaasavamaid poliitikaid ja tugevdada inimõiguste kaitset põgenike lõimumisel.

Väljund 2.2: Sooline võrdõiguslikkus, sh seksuaal- ja reproduktiivtervis ning -õigused ja LGBTIQ+ õigused on toetatud

- Suurem teadlikkus soolisest võrdõiguslikkusest
- Haavatavate rühmade, sealhulgas LGBTIQ+ inimeste parem kaitse
- Suurem haavatavate rühmade kaasatus

Edenemine soolise võrdõiguslikkuse ja LGBTIQ+ õiguste valdkonnas on ebaühtlane ning seda takistavad püsivad soolised stereotüübid, konservatiivne vastureaktsioon seksuaal- ja reproduktiivtervise ning -õiguste suhtes ning jätkuv diskrimineerimine ja soopõhine vägivald. Vabakond peab korraga toime tulema kahe asjaga: seisma vastu tagurlikele hoiakutele ja samal ajal pakkuma abi neile, keda see puudutab.

Programmi raames toetatakse vabaühenduste tegevust inimõiguste eest seismisel, huvikaitse ja järelevalve alast tegevust riigi võetud kohustuste täitmise üle, samuti avalikkuse teadlikkuse tõstmisel ning eri sihtrühmade kaasamisel.

Toetatud tegevuste tulemusena vähenevad aja jooksul soolised stereotüübid, paraneb tugi naistele, LGBTIQ+ inimestele ja teistele haavatavatele rühmadele ning need teemad saavad riigi poliitikates rohkem tähelepanu. See aitab viia Eesti lähemale Euroopa ja rahvusvahelistele inimõiguste standarditele.

Väljund 2.3: Kliimameetmed, keskkonnakaitse ja õiglane rohepööre on toetatud

- Vabaühenduste suurem mõju keskkonnateemadel
- Suurem kodanikuaktiivsus ja -kaasatus keskkonnateemades

Vabaühendused seisavad silmitsi kasvava survega teha järeleandmisi jätkusuutlikkuse eesmärkides, samal ajal kui kliimapoliitikad võivad ebaõiglaselt mõjutada haavatavaid kogukondi, kui neid ei kujundata kaasavalt. Samuti on vajalik leida tasakaal majandusliku arengu, pikaajalise keskkonnasäästlikkuse ja sotsiaalse õigluse vahel.

Programmi raames toetatakse vabakonna tegevust ja võimestamist kliimaõigluse eest seismisel, samuti rohujuuretasandi kaasatust. Toetatud tegevuste tulemusena arvestavad keskkonnapoliitikad paremini võrdsuse ja kestlikkusega, haavatavad kogukonnad saavad rohkem kaasa rääkida ning vabakond mängib tugevamat rolli õiglase ja kaasava rohepöörde kujundamisel.

4.3. Tulemusvaldkond 3: Tugevamad demokraatiat, õigusriiki ja inimõigusi edendavad vabaühendused

Kuigi Eesti vabakond on oma piirkonnaga võrreldes üsna tugev, on paljudel vabaühendustel jätkuvalt muresid rahastuse, organisatsiooni võimekuse ja pikaajalise arengu osas. Suur sõltuvus lühiajalistest projektirahadest, majanduslik ebakindlus ja vähenev avalik rahastus muudavad tegutsemiskeskkonna ebastabiilseks.

Programm toetab vabaühenduste professionaalsete oskuste arendamist ning pikemaajaliste plaanide tegemist ja elluviimist. Samuti tegevusi, mis aitavad kaasa avalikkuse teadlikkuse ja toetuse tõusule vabakonnale, et aidata kaasa soodsa tegutsemiskeskkonna kujunemisele. Ilma sihipärase toeta näiteks juhtimise, organisatsiooni vastupidavuse ja sektorite ülese koostöö arendamiseks jääb vabaühenduste võime demokraatiat, õigusriiki ja inimõigusi edendada piiratuks.

Kõik tulemusvaldkonna 3 raames elluviidavad projektid peavad panustama järgmiste tulemuste ja väljundite saavutamisse. Igal projektil soovitatakse tungivalt kasutada vähemalt ühte allpool olevatest programmitasandi indikaatoritest. Programmi tasandi indikaatorite üksikasjalikud selgitused ja nende kasutamise juhised on leitavad käesolevate Juhiste **lisas 3**.

Tulemusvaldkond 3: Tugevamad demokraatiat, õigusriiki ja inimõigusi edendavad vabaühendused	
CIV-035	*Vabaühenduste arv, kelle üldine organisatsiooniline suutlikkus on paranenud*
CIV-041	*Riigi tasandi õigusaktide või poliitikate arv, mille väljatöötamisse vabaühendused on panustanud või mille kohta nad on esitanud seisukohti*

Väljund 3.1: Vabaühenduste arengu toetamine	
CIV-036	*Vabaühenduste arv, kellel on välja töötatud uus või täiustatud organisatsioonisisene poliitika [teema]*
EE-CIV-002	*Vabaühenduste arv, kus on loodud, tugevdatud või säilitatud huvikaitsetöötaja ametikohad*
EE-CIV-001	*Vabaühenduste arv, kelle huvikaitsevõimekus on suurenenud*
Väljund 3.2: Vabakonna arengut toetav keskkond	
CIV-006	*Inimeste arv, kes osalesid vabaühenduste vahendatud konsultatsioonides avaliku sektori asutustega*
CIV-030	*Vabaühenduste ja teiste organisatsioonide vahel loodud või kestvate partnerlussuhete arv*

Väljund 3.1: Vabaühenduste arengu toetamine

- Vabaühenduste huvikaitse- ja järelevalve rolli tugevdamine
- Vabaühenduste suurem organisatsiooniline vastupidavus

Eesti vabaühendustel on mitmeid sisemisi väljakutseid. Probleemiks on ebastabiilne rahastus, vähene strateegiline planeerimine ning napid oskused huvikaitses, kommunikatsioonis ja oma mõju hindamises. Samuti nõrgendavad organisatsioone puudujäägid digiturvalisuses, kriisikommunikatsioonis ja raskused motiveeritud vabatahtlike leidmisel ja hoidmisel.

Et kodanikuühendused muutuksid tugevamaks ja paremini juhituks, suudaksid paremini oma eesmärke ellu viia, poliitikakujundamises kaasa rääkida ja uutele väljakutsetele reageerida toetab programm muuhulgas uute oskuste omandamist või tugevdamist, näiteks strateegilise planeerimise, huvikaitse, kommunikatsiooni, rahastamise ja mõju hindamise vallas jne. Samuti algatusi, mis toetavad vabaühenduste huvikaitsetegevust demokraatlike väärtuste ja inimõiguste eest seismisel, partnerlussidemete hoidmist ja loomist, sidemete hoidmist kogukondadega ning omavaheliste võrgustike loomist ja hoidmist.

Väljund 3.2: Vabakonna arengut toetav keskkond

- Vabaühenduste suurem mõju poliitikakujundamises ja valitsemisprotsessides
- Tugevnenud vabaühenduste võrgustikud ja koalitsioonid

Eestis mõjutavad vabakonna toimimist vähene avalikkuse teadlikkus selle rollist ja väärtustest, nõrk koostöö eri sektorite vahel ning piiratud võimalused otsustusprotsessides sisuliselt kaasa rääkida. Vabaühenduste tegevust toetava keskkonna kujundamist takistab ka puudulik arusaam vabaühenduste rollist demokraatia ja õigusriigi tagamisel laiemalt.

Soodsa tegutsemiskeskkonna kujundamiseks toetatakse koostöö edendamist eri sektorite vahel, tugevamaid vabaühenduste võrgustikke, vabaühenduste tegevust soosivat õiguslikku raamistiku kujundamist ning avalikkuse teadlikkuse suurendamist kodanikuühiskonna rollist demokraatia säilenõtkuse tagamisel. Samuti aitab tugevam huvikaitse ja läbimõeldum kommunikatsioon inimesi rohkem kaasata ja suurendada tunnustust vabaühenduste tööle. Nii tekib toetavam ja nähtavam keskkond, kus on rohkem usaldust, paremad partnerlussuhted ja vabakonna suurem mõju otsustele. See omakorda aitab kujundada tugevamat ja kaasavamat demokraatiat.

5. Toetatavad tegevused ja sihtgrupid

Järgnev loetelu on mittetäielik ja sisaldab üksnes näiteid võimalikest projektitegevustest, mida programmi raames toetakse:

- huvikaitsetegevused ja poliitikakujundamises osalemine
- huvikaitsetegevused kodanikuühenduste tegevust soosiva keskkonna arendamiseks
- kodanikuharidus ja -koolitus
- kodanikuteadlikkuse edendamine, kodanike kaasamine, vabatahtlik tegevus ja ühiskondlikus elus osalemine
- kodanikuühiskonna võimekuse suurendamine
- kodanikuühiskonna võrgustumine
- kultuuridevaheline dialoog, sh vähemuse ja enamuse suhtlust võimaldavad platvormid
- kultuurilised tegevused sotsiaalsete muutuste edendamiseks
- LGBTI+ inimeste õiguste eest ja nende diskrimineerimise vastu seismine
- meetmed info tervikluse, meediapluralismi ja meediapädevuste suurendamiseks ning valeinfo ja desinformatsiooni vastu võitlemiseks
- partnerlussuhete edendamine vabaühenduste ning avaliku ja erasektori vahel
- strateegiline hagelemine
- teavitustegevused marginaliseeritud sihtrühmade kaasamiseks ning nende huvide esindamiseks
- uuringud ja analüüsid, mis võimaldavad teadlikumalt kujundada poliitikaid
- uuringud, huvikaitsetegevused ja muud tegevused heade valitsemistavade, korruptsioonivastase võitluse ja läbipaistvuse edendamiseks
- valvekoera rolli täitmine ning poliitikate rakendamise seire
- õigusabi, psühholoogiline nõustamine ja muud toetusmeetmed inimõiguste kaitsjatele

Teenuste osutamist toetatakse üksnes juhul, kui need on vajalikud huvikaitse, kogukonna kaasamise ja/või kodanikuosaluse edendamiseks.

6. Abikõlblikud taotlejad ja partnerid

6.1. Abikõlblikud taotlejad

Taotlejateks võivad olla mittetulundusühingud ja sihtasutused, mis on asutatud Eestis Mittetulundusühingute Seaduse või Sihtasutuste Seaduse alusel ning mida käsitatakse valitsusväliste organisatsioonidena, mis vastavad järgmisele määratlusele:

> *Mittetulunduslik vabatahtlik organisatsioon, millel on mitteäriline eesmärk ning mis on sõltumatu kohalikust, piirkondlikust ja keskvalitsusest, avalik-õiguslikest asutustest, poliitilistest parteidest ja äriühingutest.*

Usulised institutsioonid ja poliitilised parteid, sotsiaalpartnerid, ameti- ja kutseühendused või kasumit jaotavad ühistud ei ole abikõlblikud taotlejad. Usupõhised organisatsioonid on abikõlblikud juhul, kui nad vastavad eespool toodud abikõlblikkuse põhimõtetele ning kui rahastatavad tegevused ei edenda otseselt ega kaudselt religioosset õpetust, missiooni ega proselütismi, mis on seotud konkreetse usu tõekspidamistega (väljaspool üldist religioosse/kultuurilise teadlikkuse tõstmist).

Kõik abikõlblikud taotlejad peavad järgima ühiseid väärtusi, milleks on inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriigi põhimõtted ning inimõiguste austamine, sealhulgas vähemustesse kuuluvate isikute õigused, ning täitma asjakohastes õigusaktides ja standardites sätestatud põhiõigusi ja -kohustusi.

Abikõlblikud organisatsioonid saavad esitada **iga taotlusvooru raames ühe taotluse (põhi)taotlejana**. Projektipartnerina võib sama organisatsioon osaleda erinevate projektide elluviimisel piiramatu arv kordi.

Täiendavad abikõlblikkuse kriteeriumid institutsionaalsete toetuste taotlejatele:

- taotleja peab olema registreeritud vähemalt 60 kuud enne taotluse esitamise tähtaega;
- taotleja keskmine aastane sissetulek peab olema viimase kolme majandusaasta jooksul vähemalt 100 000 eurot ja maksimaalselt 500 000 eurot; ning
- taotlejal peab olema mitmeaastane tegevuskava ja/või strateegia hõlmates perioodi, milleks organisatsioon toetust taotleb. Käesoleva nõude tähenduses loetakse mitmeaastaseks plaan või strateegia, mis hõlmab vähemalt kahe aasta pikkust perioodi.

6.2. Abikõlblikud partnerid

Projekte võib ellu viia koostöös projektipartneritega. Projektipartnerid peavad olema aktiivselt kaasatud projekti elluviimisse ning sellesse tulemuslikult panustama.

Projektipartneriteks võivad olla järgmised üksused:

- Mis tahes avalik või eraõiguslik üksus, nii äri- kui ka mittetulunduslik, samuti vabaühendused, mis on asutatud juriidilise isikuna kas Eestis, doonorriikides[3] või teistes EMP toetuste abisaajariikides[4];
- Rahvusvaheline organisatsioon, selle asutus või agentuur;
- Mitteametlikud rühmitused, mis ei ole ametlikult registreeritud juriidilised isikud. Mitteametlikke rühmitusi käsitatakse abikõlblike projektipartneritena tingimusel, et:
    - nende liikmed on seaduslikud elanikud või asuvad kas doonorriikides või abisaajariikides;
    - nad ei ole asutatud ega tegutse isikliku kasu saamise eesmärgil;
    - liikmelisus rühmas on vabatahtlik ja mittediskrimineeriv;
    - nende eesmärk on kooskõlas EMP Vabakonna Fondi eesmärkidega;
    - nad on sõltumatud kohalikust, piirkondlikust ja keskvalitsusest ning muudest avalik-õiguslikest asutustest, samuti poliitilistest parteidest, usulistest institutsioonidest ja äriühingutest; ning
    - neid esindab üks isik, kelle seaduslik elukoht on Eestis. Mitteametlik rühmitus ei saa olla projektitoetuse otsene saaja.

Projektitaotluse lisadokumendina tuleb esitada partnerluskinnitus Projekti elluviija ja iga partneri vahel. Partnerluskinnitus peab olema eesti või inglise keeles ja selle vorm on ette antud Fondioperaatori poolt.

Projektipartnerlust ei tohi segi ajada alltöövõtuga. Projektipartnerid jagavad alati projekti elluviimise kaudu ühist eesmärki ning on aktiivselt kaasatud projekti elluviimisse ja panustavad sellesse tulemuslikult. Seevastu alltöövõtt on suunatud ühe või mitme konkreetse väljundi saavutamisele, näiteks teenused või seadmed konkreetse tegevuse elluviimiseks projekti raames. Alltöövõtt tuleb alati teostada asjakohase teenus- või hankelepingu alusel.

Kõik abikõlblikud partnerid peavad järgima ühiseid väärtusi, milleks on inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriigi põhimõtete ning inimõiguste austamine, sealhulgas vähemustesse kuuluvate isikute õigused, ning täitma asjakohastes õigusaktides ja standardites sätestatud põhiõigusi ja -kohustusi.

[3] Island, Liechtenstein ja Norra

[4] Bulgaaria, Horvaatia, Kreeka, Küpros, Leedu, Läti, Malta, Poola, Portugal, Rumeenia, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi ja Ungari

7. Kulude abikõlblikkus

Projekti kulude abikõlblikkust on üksikasjalikult kirjeldatud dokumendis EMP Vabakonna Fondi kulude abikõlblikkuse juhend, mis on käesolevate Juhiste Lisa 1.

Käesolev osa sisaldab üksnes peamist teavet, mida taotlejad vajavad taotluste koostamisel.

Projektikulude abikõlblikkuse periood määratakse kindlaks projektilepingus. Maksimaalne abikõlblikkuse periood kestab kuni 30. aprill 2031.

7.1. Abikõlblikud kulud

7.1.1. Abikõlblike kulude kategooriad

1. Otsesed kulud:

Need on kulud, mis on otseselt seotud projekti tegevuste elluviimisega ja selleks vajalikud. Abikõlblike otseste kulude kategooriad on:

- personalikulud,
- reisikulud ja päevarahad,
- tarbekaubad ja materjalid,
- seadmete ostu või rendi kulud,
- teenused,
- muud otsesed kulud.

2. Kaudsed kulud:

Need on kulud, mida ei saa otseselt seostada konkreetsete projekti tegevustega, kuid mis on vajalikud organisatsiooni üldiseks toimimiseks ja projekti elluviimiseks. Need võivad hõlmata näiteks:

- juhtimis-, haldus- ja raamatupidamise kulusid;
- üld- ja tegevuskulusid, nagu kontorirent, kommunaalkulud, telefoni- ja internetikulud ning IT-tugi, jmt.

Kaudsed kulud arvutatakse ühtse määra alusel — vt allpool olevat osa.

7.1.2. Abikõlblike kulude vormid

1. Tegelikult tehtud kulud:

Nende puhul hüvitatakse abikõlblikud kulud, mida toetuse saaja ja/või projekti partner on projekti elluviimisega seoses tegelikult teinud. Iga kuluartikkel peab olema tõendatud asjakohaste dokumentidega, mis näitavad, et kulud on arvele võetud ja tasutud ning et kaubad on tarnitud või teenused osutatud.

2. Lihtsustatud kulumeetodid (SCO):

Lihtsustatud kulumeetodid on eelnevalt kindlaks määratud summad, määrad või protsendid, mis annavad praktikas parima võimaliku ligikaudse hinnangu tegelikele abikõlblikele kuludele. Need pakuvad alternatiivset hüvitamismeetodit, mille puhul ei ole vaja iga kuluartikli tegelikke kulusid ja makseid

dokumentidega tõendada. Kui kasutatakse lihtsustatud kulumeetodeid, ei ole vaja esitada raamatupidamisdokumente ega muid tõendavaid dokumente iga üksiku kuluartikli kohta.

Programmis kasutatakse järgmisi lihtsustatud kulumeetodeid:

- **ühtne määr**: eelnevalt kindlaks määratud protsendimäär, mida kasutatakse ühe või mitme projekti kulukategooria arvutamiseks, näiteks muude projektikulude või kaudsete kulude arvutamiseks;
- **juhtumipõhine eelarveprojekt**: taotleja esitab kõigepealt tavapärase eelarve, mis seejärel konverteeritakse täielikult lihtsustatud kulumeetoditeks, kasutades ühikukulusid ja/või kindlasummalisi makseid;
- **ühikukulu**: eelnevalt kindlaks määratud ühikukulu, mida kasutatakse eri tegevuste kulude arvutamiseks, näiteks üritused, koolitused, reisid vm;
- **kindlasummalised maksed**: eelnevalt fikseeritud maksed, mis on seotud konkreetsete projekti väljundite või tulemuste saavutamisega.

7.2. Abikõlbmatud kulud

Abikõlbmatud kulud on üldjuhul kulud, mis ei kuulu abikõlblike kulude kategooriatesse ega vasta EMP Vabakonna Fondi kulude abikõlblikkuse juhendi punktis 3.1 määratletud abikõlblikkuse kriteeriumitele.

Lisaks ei loeta abikõlblikeks järgmisi kulusid:

- intressid võlgadelt, võla teenindamise kulud ja viivised hilinenud maksetelt;
- finantstehingute tasud ja muud puhtalt finantskulud, välja arvatud projektilepinguga kehtestatud kontode ja finantsteenustega seotud kulud;
- maa või kinnisvara ostuga seotud kulud;
- eraldised kahjude katteks või võimalike tulevaste kohustuste jaoks;
- valuutakursi kahjumid;
- tagastatav käibemaks;
- kulud, mis on kaetud muudest allikatest;
- trahvid, leppetrahvid ja kohtuvaidluste kulud, välja arvatud juhul, kui kohtuvaidlus on projekti tulemuste saavutamiseks lahutamatu ja vajalik osa; ning
- ülemäärased või hoolimatud kulutused.

8. Taotluste esitamine

Taotlused tuleb esitada eesti keeles elektrooniliselt e-toetuste keskkonna kaudu **oef.egrant.ee** taotlusvooru kuulutuses avaldatud tähtajaks. Detailsed juhised taotluste esitamiseks on leitavad Fondioperaatori kodulehel.

9. Projektitaotluste hindamine ja valik

Projektitaotlusi hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

- taotluse vastavus administratiivsetele ja abikõlblikkuse nõuetele;
- taotlusvooru tingimustes avaldatud sisulised hindamiskriteeriumid.

9.1. Administratiivsed nõuded

Projektitaotlus loetakse administratiivsetelele nõuetele vastavaks, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- projektitaotlus on esitatud elektrooniliselt e-toetuste keskkonna kaudu;
- projektitaotlus on esitatud taotlusvooru kuulutuses avaldatud tähtajaks;
- projektitaotlus sisaldab kõiki taotlusvoorus nõutud lisasid;
- projektitaotlus on allkirjastatud taotleja volitatud esindaja poolt.

Kui projektitaotlus ei vasta kasvõi ühele eeltoodud tingimusele, jäetakse taotlus automaatselt rahuldamata. Taotlejat teavitatakse taotluse mittevastavusest 5 tööpäeva jooksul alates vastava asjaolu tuvastamisest.

9.2. Abikõlblikkuse kriteeriumid

Projektitaotlus loetakse abikõlblikkuse nõuetele vastavaks, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- taotleja on Eestis registreeritud mittetulundusühing või sihtasutus, kes vastab käesolevate Juhiste p. 6.1 sätestatud abikõlblikkuse kriteeriumidele ning taotlusvoorus sätestatud täiendavatele tingimustele;
- projektipartnerid (kui neid on) on vabaühendused või muud avaliku või erasektori organisatsioonid, mis on asutatud Eestis, teistes EMP toetusesaajariikides[5] või doonorriikides, või rahvusvahelised organisatsioonid või nende asutused või agentuurid. Samuti on partneritena abikõlblikud mitteametlikud rühmitused, mis ei ole Eestis registreeritud juriidilised isikud;
- taotletav toetussumma jääb taotlusvoorus sätestatud lubatud piiridesse;
- projekti kavandatav elluviimise periood jääb taotlusvoorus sätestatud lubatud piiridesse.

Fondioperaatoril on õigus küsida taotlejalt täiendavat teavet, kui esineb kahtlus abikõlblikkuse kriteeriumide täitmise osas.

Kui administratiiv- või abikõlblikkuse kontrolli käigus tuvastatakse projektitaotluses või selle lisades vormilisi puudusi, antakse taotlejale kuni 3 tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ja dokumentide uuesti

[5] Bulgaaria, Horvaatia, Kreeka, Küpros, Leedu, Läti, Malta, Poola, Portugal, Rumeenia, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi ja Ungari

esitamiseks. Pärast dokumentide uuesti esitamist viiakse administratiiv- ja/või abikõlblikkuse kontroll uuesti läbi.

Pärast administratiiv- ja abikõlblikkuse kontrolli lõpetamist teavitab Fondioperaator taotlejaid, kelle taotlused ei läbinud kontrolli oma otsusest koos põhjendustega. Taotlejal on õigus esitada Fondioperaatorile vaie 5 tööpäeva jooksul alates otsuse teatavaks tegemisest.

Kui taotleja on esitanud ühe taotlusvooru raames rohkem kui ühe projekti (põhi)taotlejana, loetakse esitatuks ajaliselt kõige viimasena esitatud projekt. Kõik ülejäänud taotlused loetakse automaatselt tagasilükatuks.

9.3. Projektitaotluste sisuline hindamine ekspertide poolt

Administratiiv- ja abikõlblikkuse kontrolli läbinud projektitaotlusi hinnatakse taotlusvooru kuulutuses avaldatud hindamiskriteeriumide alusel.

Iga projektitaotlust hindavad sõltumatult kaks erapooletut eksperti, kellest vähemalt üks on Fondioperaatorist sõltumatu.

Ekspertide antud hinnete keskmise alusel koostatakse projektitaotluste pingerida. Sisulise hindamise läbimiseks peab projekti minimaalne punktisumma olema **75 punkti 100-st võimalikust**.

Kui kahe eksperdi antud hinnete erinevus ületab 30% kõrgemast punktisummast, kaasatakse taotluse hindamisse kolmas ekspert. Kolmandat eksperti ei kaasata juhul, kui tema hinnangust sõltumata ei ületaks projektitaotlus sisulise hindamise läbimiseks vajalikku lävendit.

Fondioperaatoril on õigus korraldada pärast individuaalsete hindamiste lõpetamist arutelukoosolek, et täpsustada ekspertide kommentaare ning tagada hindamise ühtsus ja kooskõla taotlusvooru tingimustes sätestatud kriteeriumidega. Ekspertidel on õigus arutelukoosoleku tulemusena oma hinnanguid muuta; vastavad muudatused protokollitakse.

Ukraina sõja tagajärgede leevendamisele suunatud väikeprojektide taotlusvooru puhul rakendatakse lihtsustatud valikumenetlust, kus taotlusi hindavad kaks Avatud Eesti Fondi poolt määratud hindajat vastavalt taotlusvooru tingimustes sätestatud hindamiskriteeriumitele. Vastavalt hindajate soovitustele teeb Avatud Eesti Fondi juhatus otsuse taotluste rahastamise või mitterahastamise kohta.

Kõigile sisulise hindamise läbinud projektitaotlustele tehakse täiendab abikõlblikkuse kontroll, millega hinnatakse, kas taotleja (ja projektipartnerid nende olemasolu korral) järgib oma tegevuses ühiseid väärtusi ja põhimõtteid, milleks on inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriigi põhimõtted ning inimõiguste austamine, sealhulgas vähemustesse kuuluvate isikute õigused ning täidab asjakohastes õigusaktides ja standardites sätestatud põhiõigusi ja -kohustusi.

9.4. Valikukomisjon

Fondioperaator moodustab valikukomisjoni, kelle ülesanne on teha Fondioperaatorile ettepanek rahastatavate projektide kohta. Valikukomisjon koosneb vähemalt kolmest liikmest, kellel on asjakohane kogemus ja pädevus kodanikuühiskonna valdkonnas. Vähemalt üks liige on Fondioperaatorist sõltumatu.

Fondioperaator esitab valikukomisjonile ekspertide hinnangute alusel koostatud projektitaotluste pingerea, samuti ühiste väärtuste ja põhimõtetele vastavuse kontrolli tulemused. Valikukomisjon vaatab nimekirja läbi, võttes muu hulgas arvesse EMP Vabakonna Fondi eesmärke, programmipõhiseid prioriteete ning fondi eripära.

Projektitaotluste läbivaatuse tulemusena teeb valikukomisjon Fondioperaatorile ettepaneku, milliseid projekte rahastada, milliseid mitte ja millised projektid kanda ootenimekirja juhuks, kui mõnda rahastamiseks valitud projekti ei õnnestu käivitada.

Valikukomisjonil on õigus teha ettepanekuid projektide eelarvete muutmiseks või seada projektitaotluse rahuldamisele täiendavaid tingimusi.

FMO, riikliku kontaktasutuse esindaja ning Islandi ja Norra Kuningriigi saatkonna esindaja kutsutakse valikukomisjoni koosolekutele vaatlejatena.

9.5. Juhtkomitee

Fondioperaatori juhtkomitee teeb lõpliku otsuse projektide rahastamise kohta. Juhtkomiteel on põhjendatud juhtudel õigus muuta valikukomisjoni ettepanekut. Juhtkomitee otsus on lõplik ega kuulu vaidlustamisele.

Juhtkomitee koosneb Fondioperaatoriks valitud konsortsiumipartnerite, Avatud Eesti Fondi ja Vabaühenduste Liidu esindajatest.

9.6. Valikuprotsessi tulemuste teatamine

Taotlejaid teavitatakse nende projektitaotluse rahuldamisest või rahuldamata jätmisest kirjalikult ühe nädala jooksul pärast sellise otsuse tegemist.

Rahuldamata jäetud taotlejatele esitatakse põhjendatud tagasiside projekti mitterahastamise põhjuste kohta. Kui projektitaotluse rahuldamata jätmine tulenes valikukomisjoni või juhtkomitee tehtud muudatusest, esitatakse ka vastav põhjendus.

9.7. Lepingute sõlmimine

Rahastatud projektide elluviimiseks sõlmitakse Projekti elluviija ja Avatud Eesti Fondi vahel projektileping. Projektilepingus sätestatakse toetuse andmise tingimused ning osapoolte rollid ja vastutused. Projektilepingu standardvorm on leitav Fondioperaatori kodulehel.

Juhul, kui projekti on kaasatud partnerid, tuleb Projekti elluviijal sõlmida iga partneriga partnerlusleping. Partnerlusleping peab olema eesti või inglise keeles ning sisaldama järgmist:

- sätted osapoolte rollide ja vastutuse kohta;
- sätted osapoolte vaheliste finantskorralduste kohta, sealhulgas, kuid mitte ainult, finantsaruandluse kohustused, kulude tõendamise viisid, maksete liikumine ning kulud, mille hüvitamine projektipartneritele projektieelarvest on lubatud;
- valuutavahetuse reeglid selliste kulude ja hüvitiste puhul;
- sätted projekti kõigi kulude toetuse vormide ja nende arvutamise meetodi kohta;
- nõuded kulutõendite ja/või tingimuste täitmise tõendite esitamiseks juhul, kui kasutatakse ühikukulu või kindlasummalisi makseid;
- sätted projekti auditite kohta;
- üksikasjalik eelarve, mis näeb ette paindlikud reeglid eelarveridade vahelisteks ümberpaigutusteks; ning
- sätted vaidluste lahendamise kohta.

Enne projektilepingu allkirjastamist edastab Projekti elluviija partnerluslepingud Fondioperaatorile, et veenduda nende vastavuses programmi nõuetele. Kui üks lepingu osapooltest on doonorriigi üksus või rahvusvaheline organisatsioon või selle asutus või agentuur, peab partnerlusleping olema inglise keeles ning põhinema Fondioperaatori poolt etteantud vormil.

Projekti elluviija on kohustatud teavitama projekti partnereid kõikidest projektilepingu sätetest, mis võivad neid puudutada, samamoodi, piisava ajavaruga, teavitama neid kõikidest projekti muudatustest.

10. Teavitusnõuded

Projekti elluviijad peavad projekti kommunikatsioonitegevustes lähtuma järgmistest nõuetest:

- Kõigis projekti kommunikatsioonitegevustes tuleb selgelt viidata projekti rahastajale: **EMP Vabakonna Fond (EEA Civil Society Fund)**. See kehtib kõikidele projektiga seotud materjalidele: veeb, sotsiaalmeedia, üritused, publikatsioonid, pressiteated, fotonäitused jne. Näiteks "Projekti X rahastab EMP Vabakonna Fond, mida vahendab Avatud Eesti Fond koostöös Vabaühenduste Liiduga".
- Kõikidel teavitusmaterjalidel tuleb kasutada lisaks kirjalikule viitele ka **EEA Civil Society Fund logo**. Logod on leitavad EMP Vabakonna Fondi kodulehel. Logo ei tohi muuta ega tõlkida ning see peab olema selgelt nähtav ja esile tõstetud. Lisaks tuleb teavitustegevusi tehes lisada ka Avatud Eesti Fondi ja Vabaühenduste Liidu logo. EEA Civil Society Fund logo peab olema alati kõige esimesena või kõige suuremalt välja toodud.
- Ka projekti partnerid peavad järgima kõiki teavitusnõudeid. Kui projekti partner on doonoriigist, peab ta jagama infot oma osaluse ja projekti tulemuste kohta ka doonorriigi sihtrühmadele ning hoidma selle info kättesaadavana oma veebis ja/või sotsiaalmeedias.
- Projektil peab olema avalik veebileht ja/või sotsiaalmeedia konto, mida hoitakse ajakohasena. Kui projekti elluviijal on olemas enda organisatsiooni veebileht, võib projekti kohta infot jagada ka seal, eeldusel, et leht on lihtsasti ligipääsetav ja leitav.
- Toetuse saanud projekti kohta tuleb regulaarselt jagada infot: eesmärgid, tegevused, edenemine, tulemused ja mõju. Kõik osalejad ja kasusaajad peavad teadma, et projekti rahastab EMP Vabakonna Fond doonorriikide toel.
- Projekti elluviijad peavad tegema Fondioperaatoriga koostööd: jagama infot, märkima neid sotsiaalmeedias, edastama visuaalmaterjale ning teavitama suurematest kommunikatsioonitegevustest.
- Ürituste puhul peab projekti elluviija osalejaid teavitama projekti rahastajatest, samuti peab üritustel olema seina peal rahastajate logo ja viide.
- Kui projekti eelarve on üle 100 000 € ja see hõlmab ehitust või infrastruktuuri, tuleb projekti elluviijal paigaldada objekti juurde nõuetele vastav stend. Pärast projekti lõppu tuleb see hiljemalt 6 kuu jooksul asendada püsiva teavitustahvliga. Mõlemad peavad sisaldama rahastaja logo ja viidet. Fondioperaator võib loobuda eelpoolkirjeldatud teavitamiskohustuste täitmise nõudest, kui ta leiab, et need teavitusnõuded võivad ohustada projekti elluviimist või edu või seada projekti sidusrühmad ohtu.

Kui projekti elluviija postitab projekti kohta sotsiaalmeedias, siis on soovitav märkida ka Fondioperaatorit kasutades @-märki. See aitab suurendada postituste nähtavust, jõuda laiema publikuni ning võimaldab Fondioperaatoril ja doonoritel projektide sisu oma kanalites edasi jagada.
Soovitav on ka koguda fotosid, videoid ja muid visuaale, mis näitavad projekti mõju, ning küsida alati osalejatelt nõusolekut.

Detailsemad juhised ja soovitused on leitavad EMP Vabakonna Fondi disaini- ja kommunikatsioonijuhendist (*EEA Civil Society Fund Design and Communication Manual*), mis on leitav Fondioperaatori kodulehel.

11. Projektide rahastamine ja aruandlus

11.1. Üldsätted

EMP Vabakonna Fondist rahastatakse projekte 100% ulatuses projekti abikõlblikest kogukuludest.

Toetus makstakse toetuse saajale välja järgmiselt:

- ettemaksena,
- ühe või mitme vahemaksena ning
- lõppmaksena, peale esitatud lõpparuannete heakskiitmist.

Ettemakse suurus sätestatakse projektilepingus. Ettemaksete, vahemaksete ja lõppmaksete suurused toetuse liikide kaupa sõltuvad projekti suurusest ja kestusest järgmiselt:

Toetuse liik	Projekti kestus	Ettemakse	Vahemaksed	Lõppmakse
Väiketoetused, 10 000 – 25 000 eurot	6–12 kuud	Kuni 50%	Kuni 40%	Ülejäänud summa, min 10%
Projektitoetused, 25 001 – 40 000 eurot	12–24 kuud	Kuni 50%	Kuni 40%	Ülejäänud summa, min 10%
Keskmise suurusega strateegilised toetused, 50 001 – 80 000 eurot	12–24 kuud	Kuni 50%	Kuni 40%	Ülejäänud summa, min 10%
Suured strateegilised toetused, 80 001 – 120 000 eurot	18–24 kuud	Kuni 40%	Kuni 25%	Ülejäänud summa, min 10%
Institutsionaalsed toetused, 150 000 eurot	36 kuud	Kuni 33,5%	Kuni 56,5%	Ülejäänud summa, min 10%

Ettemakse kantakse üle 10 tööpäeva jooksul peale projektilepingu allkirjastamist.

Vahe- ja lõppmaksed kantakse üle 10 tööpäeva jooksul alates vastava vahe- või lõpparuande, sealhulgas nii sisu- kui ka finantsaruande, heakskiitmist.

Projekti vahe- ja lõpparuanded kinnitatakse kahe kuu jooksul alates kogu nõutud teabe ja tõendavate dokumentide esitamisest.

11.2. Projektitoetuste aruandlus

Käesolevad juhised kehtivad kõikidele projektitoetuste liikidele. Institutsionaalsete toetuste juhised on esitatud eraldi allpool.

Aruanded esitatakse iga 6 kuu järel 30 kalendripäeva jooksul. Projekti lõpparuanne esitatakse 30 kalendripäeva jooksul pärast projekti lõppu. Aruandluse eesmärk on tagada, et toetuse saajad esitavad fondioperaatorile piisavalt teavet projekti edenemise ja tulemuste kohta.

Projektiaruanded esitatakse eGRANTi veebisüsteemis, kuhu kogutakse kokku teave projekti kulgemise, tulemuste saavutamise, indikaatorite ning finantsarvestuse kohta. Juhised eGRANTi süsteemi kasutamise kohta on esitatud eraldi dokumendina.

Iga projektiaruanne esitatakse etteantud vormil ja koosneb järgmistest osadest:

- sisuaruanne,
    - sh kui toetust kasutatakse lihtsustatud kulumeetodite vormis, tuleb lisada aruandeperioodil ellu viidud tegevuste tõendid;
- finantsaruanne.

Sisuaruanne peab hõlmama järgmist*:*

- kokkuvõte aruandeperioodil ellu viidud tegevustest ja projekti oodatavate tulemuste saavutamise edenemisest;
- indikaatorite seire;
- hinnang projekti edenemisele ja kõrvalekallete analüüs, tuues välja nende põhjused, mõju ja kasutusele võetud parandusmeetmed;
- kommunikatsiooni- ja teavitustegevused ning nende panus projekti eesmärkide saavutamisse, sealhulgas muutused teadmistes, hoiakutes ja käitumistes, sidusrühmade kaasamine, projekti ja doonorite nähtavus, tulemuste levitamine ja kommunikatsioonistrateegiate üldine tulemuslikkus.

Tegevuste tõenditena tuleb esitada*:*

- materjalid, mis tõendavad lepingus sätestatud tegevuste toimumist ja tulemuste saavutamist. Tegevuste tõenditeks võivad olla näiteks osalusnimekirjad, ürituste päevakavad, fotod, osalejate tagasiside, aruanded, väljatöötatud materjalid, seaduseelnõud, pressiteated, veebistatistika või muu sarnane tõendusmaterjal. Esitatavate tõendite nimekiri lepitakse eelnevalt kokku projektilepingus.

Finantsaruanne sisaldab järgmist*:*

- tehtud projektikulude loetelu;
- üks kord aastas ja projekti lõppedes tuleb esitada tõendavate dokumentide koopiad fondioperaatori küsitud valimi alusel, sh arved, tšekid, lepingud, tööajatabelid ja muud raamatupidamisdokumendid koos maksetõenditega. Tõendavad dokumendid esitatakse ainult tegelikult tehtud abikõlblike kulude kohta juhul, kui eelarve põhineb tegelikult tehtud kuludel. Lihtsustatud kulumeetodite kasutamise korral tõendavate dokumentide koopiaid ei esitata.

Doonorriikide partnerid, kes saavad toetust alla 5000 euro, ei pea tõendavaid finantsdokumente esitama.

11.3. Projektitoetuste maksed

Projektitoetuste maksed tehakse toetuse liigist lähtudes alljärgneva graafiku alusel pärast nõutud aruannete esitamist ja heakskiitmist:

1) Väikeprojektid (10 000–25 000 eurot) – kestus 6–12 kuud

Aeg / verstapost	Aruandlus	Makse
Projekti algus	–	50% (ettemakse)
Projekti keskpaik	Sisuaruanne + finantsaruanne	40%
Projekti lõpp	Lõpparuanne + finantsaruanne	10% (lõppmakse)

2) Projektitoetused (25 001–40 000 eurot) – kestus 12–24 kuud, sealhulgas

2A) Projektid kestusega 12–15 kuud

Aeg / verstapost	Makse	Aruandlus
Projekti algus	50% (ettemakse)	–
6. kuu	40%	Sisuaruanne + finantsaruanne
Projekti lõpp	10% (lõppmakse)	Lõpparuanne + finantsaruanne

2B) Projektid kestusega 16–24 kuud

Aeg / verstapost	Makse	Aruandlus
Projekti algus	50% (ettemakse)	–
6. kuu	20%	Sisuaruanne + finantsaruanne
12. kuu	20%	Sisuaruanne + finantsaruanne
18. kuu (kui projekti kestus on 21–24 kuud)	0%	Sisuaruanne + finantsaruanne
Projekti lõpp	10% (lõppmakse)	Lõpparuanne + finantsaruanne

3) Keskmise suurusega strateegilised projektid (50 001–80 000 eurot) – kestus 12–24 kuud, sealhulgas

3A) Projektid kestusega 12–15 kuud

Aeg / verstapost	Makse	Aruandlus
Projekti algus	50% (ettemakse)	–
6. kuu	40%	Sisuaruanne + finantsaruanne

Projekti lõpp	10% (lõppmakse)	Lõpparuanne + finantsaruanne

3B) Projektid kestusega 16–24 kuud

Aeg / verstapost	Makse	Aruandlus
Projekti algus	40% (ettemakse)	–
6. kuu	25%	Sisuaruanne + finantsaruanne
12. kuu	25%	Sisuaruanne + finantsaruanne
18. kuu (kui projekti kestus on 21–24 kuud)	0%	Sisuaruanne + finantsaruanne
Projekti lõpp	10% (lõppmakse)	Lõpparuanne + finantsaruanne

4) Suured strateegilised projektid (80 001–120 000 eurot) – kestus 18–24 kuud

Aeg / verstapost	Makse	Aruandlus
Projekti algus	40% (ettemakse)	–
6. kuu	25%	Sisuaruanne + finantsaruanne
12. kuu	25%	Sisuaruanne + finantsaruanne
18. kuu (kui projekti kestus on 21–24 kuud)	0%	Sisuaruanne + finantsaruanne
Projekti lõpp	10% (lõppmakse)	Lõpparuanne + finantsaruanne

11.4. Institutsionaalsete toetuste aruandlus

Projektiaruanded esitatakse iga 12 kuu järel hiljemalt 15. märtsiks ning need koosnevad järgmistest osadest:

- sisuaruanne;
- finantsaruanne.

Sisuaruanne peab hõlmama järgmist:

- ülevaade toetuse saaja tegevustest eelmisel kalendriaastal ja hinnangut, kuidas saavutatud tulemused panustasid taotlusvooru tulemusvaldkonna eesmärkidesse koos taotluses väljatoodud tulemus- ja väljundindikaatoritega;
- ajakohastatud mitmeaastast organisatsiooni strateegiat või tööplaani;
- ülevaade olulisematest kommunikatsioonitegevustest ja -materjalidest sealhulgas kirjeldus selle kohta, kuidas on viidatud doonoritele vastavalt EMP Vabakonna Fondi kommunikatsiooninõuetele.

Finantsaruanne peab sisaldama järgmist:

- organisatsiooni bilanssi ja tulemiaruannet eelmise majandusaasta kohta;

- elluviimisperioodi lõpus esitab toetuse saaja välisaudiitori aruande, mis kinnitab, et toetust on kasutatud kooskõlas projektilepingu eesmärgi ja sätetega.
- Kui toetuse saaja tellib muudel eesmärkidel iga-aastaseid kohustuslikke auditiaruandeid, võib esitada viimase elluviimisaasta aruande tingimusel, et see hõlmab programmi toetust ja selles on programmi panus eraldi välja toodud.

Edenemist hinnatakse esitatud aruannete ja hindamiskohtumiste alusel. Fondioperaator korraldab toetuse saajaga iga-aastase kohtumise projekti elluviimise edenemise hindamiseks hiljemalt järgmise aasta 30. aprilliks. Esitatud aruanded kinnitatakse pärast hindamiskohtumist.

11.5. Institutsionaalsete toetuste maksed

Institutsionaalsete toetuste maksed tehakse järgmise graafiku alusel:

Institutsionaalsed toetused (150 000 eurot) – kestus 36 kuud

Aeg / verstapost	Aruandlus	Makse EUR
Projekti algus	-	50 000 (ettemakse)
12. kuu	Sisuaruanne + finantsaruanne + hindamiskohtumine	50 000
24. kuu	Sisuaruanne + finantsaruanne + hindamiskohtumine	35 000
Projekti lõpp	Sisuaruanne + finantsaruanne + hindamiskohtumine	15 000

12. Vabaühenduste Liidu poolt pakutavad abi- ja tugitegevused

Vabaühenduste Liit pakub toetust taotlevatele vabaühendustele:

- teavet fondi, voorude ja tingimuste kohta, mh infopäevadel üle Eesti;
- nõustamist taotluse kirjutamisel tekkivate küsimuste korral.

Toetust edukalt taotlenud vabaühendustele pakub Vabaühenduste Liit:

- teavet projekti edukaks ellu viimiseks, mh teotuse saanutele suunatud infopäeva(de)l;
- võimekust tõstvaid ning projekti ellu viimist toetavaid koolitusi, töötube jm tugitegevusi;
- nõustamist projekti ellu viimise käigus tekkinud küsimuste korral.

Teavet, koolitusi ja nõustamist pakutakse üldjuhul eesti keeles, v.a. põhjendatud ning eraldi välja toodud juhtudel.

13. Kaebuste menetlemine

Fondioperaator loob kaebuste menetlemise komisjoni, mille eesmärk on:

- olla kättesaadav, läbipaistev ja kindel mehhanism, mille kaudu esitada kaebusi võimalike programmi juhtimisvigade kohta;
- anda igale esitatud kaebusele õigel ajal hinnang ja teha seda tõhusalt;
- pakkuda abi ja soovitusi järelkontrolli läbiviimiseks;
- vastata kaebusele, teavitades parandusabinõude tarvitusele võtust, kui need on vea parandamiseks vajalikud.

Komisjon hindab, kas Fondioperaatori tehtud otsused on kooskõlas EMP Vabakonna Fondi haldamiseks kehtestatud hea valitsemistava ning reeglite ja protseduuridega. Komisjon ei hinda ühtegi konkreetset projektitaotlust, ei muuda sõltumatute hindajate antud hinnangut ega muuda valikukomisjoni ja programmi juhtkomitee langetud otsuseid toetuste eraldamise kohta.

Komisjon koosneb kolmest liikmest: üks Fondioperaatori juhtkonna liige, üks Fondioperaatori juhtkomitee liige ja üks Fondioperaatori jaoks väline, sõltumatu ekspert. Konkreetse projektitaotluse hindamise või projekti järelevalve eest vastutav Fondioperaatori töötaja vaiete komisjoni ei kuulu.

Kõik programmi elluviimisega seotud vaided ja märgukirjad vaatab esimesena läbi Fondioperaator. Juhul kui kaebuse esitanud isik ei ole Fondioperaatori vastusega rahul, on tal õigus sama probleemiga pöörduda kaebuste menetlemise komisjoni poole, kes hindab tema kaebust ja teeb juhtumi kohta lõppotsuse.

Teave kaebuste esitamise kohta on leitav Fondioperaatori kodulehelt.

14. Kontaktid

EMP Vabakonna Fondi koduleht: www.eea-csf.ee

Avatud Eesti Fond
Kentmanni 10-18, Tallinn
+372 615 5700

Katrin Enno, programmijuht, katrin@oef.org.ee
Egle Aruvald, finantsjuht, egle@oef.org.ee
Ksenia Gutnitšenko-Frolova, programmi koordinaator, ksenia@oef.org.ee
Jete Aljasmäe, meediajuht, jete@oef.org.ee

Vabaühenduste Liit
Lõõtsa 8, Tallinn
+372 5373 3130

Eva Berzin, EMP Vabakonna Fondi koordinaator, eva@heakodanik.ee

LISA 2: TULEMUSPÕHINE JUHTIMINE EMP VABAKONNA FONDIS

Kõik EMP ja Norra toetuste raames toetatavad programmid ja fondid lähtuvad **tulemuspõhise juhtimise** põhimõtetest.

Tulemuspõhise juhtimise keskmes on eelkõige soovitud tulemuste saavutamine. EMP Vabakonna Fondi puhul tähendab see keskendumist programmi üldeesmärgile.

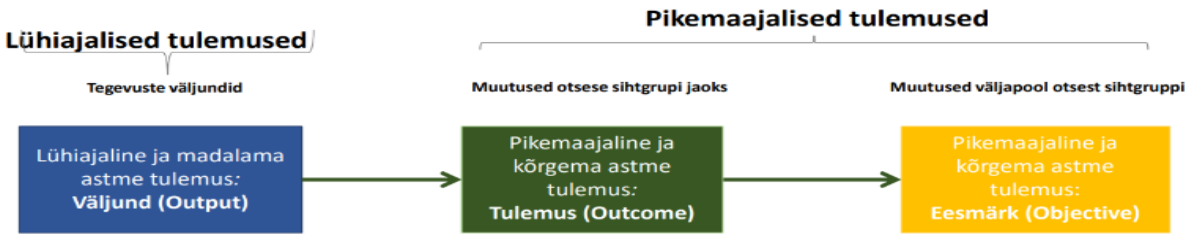
EMP Vabakonna Fondi üldeesmärk on: **Elujõuline ja vastupidav kodanikuühiskond, mis kaitseb ja edendab demokraatiat, õigusriiki ja inimõigusi.**

Tulemuspõhise juhtimise järgmine samm on kavandada parim strateegia selle eesmärgi saavutamiseks. Selleks pakub tulemuspõhine juhtimine mitmeid praktilisi tööriistu, sealhulgas **tulemusahelat**, **tulemuste raamistikku**, **seiret** ja **hindamist**. Samuti hinnatakse ja juhitakse riske, mis võivad mõjutada kavandatud tulemuste saavutamist.

Üldiselt tulemustest EMP Vabakonna Fondis

Tulemuste ahel kirjeldab eri tasandi tulemusi: madalama tasandi tulemused ehk väljundid, keskmise tasandi tulemused ehk tulemused, ning lõpuks kõrgeima tasandi tulemust, milleks on (üld)eesmärk.

Tulemusahelat saab kujutada järgmiselt:

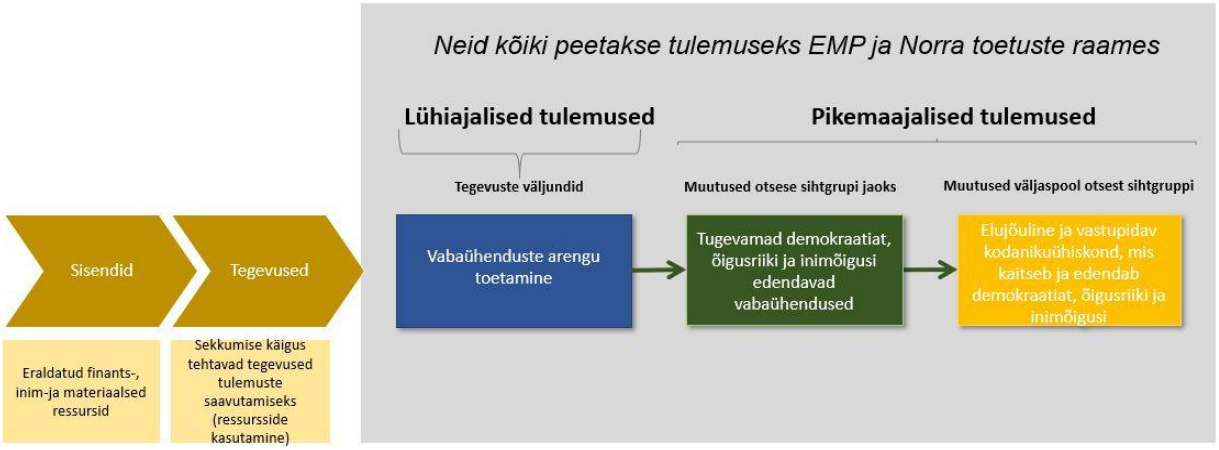

Allpool on üks EMP Vabakonna Fondi tulemusahela näidetest:

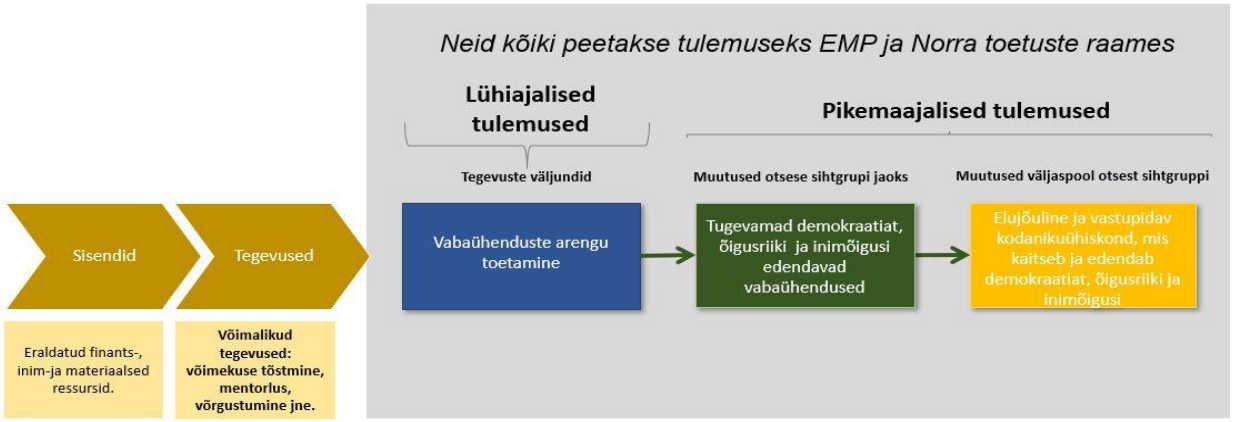

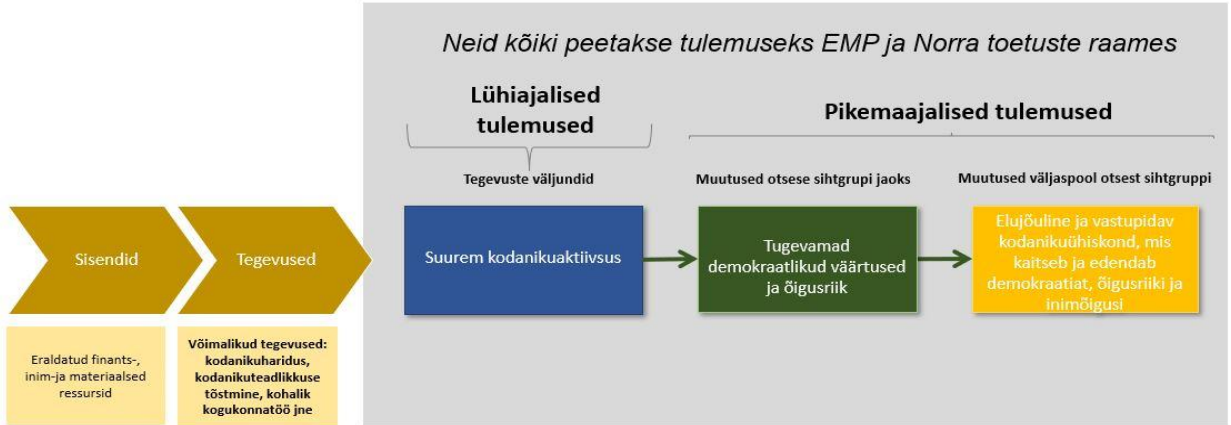
Väljundite saavutamiseks tuleb ellu viia tegevusi, kasutades selleks olemasolevaid ressursse, mida nimetatakse sisenditeks.

Kui lisada tulemusahelale tegevused ja sisendit, kujuneb terviklik loogiline seos sisenditest kuni (üld)eesmärgini:

Kahel alljärgneval joonisel on näited tegevustest, mis võivad viia kahe EMP Vabakonna Fondi väljundi ja tulemuse saavutamiseni.

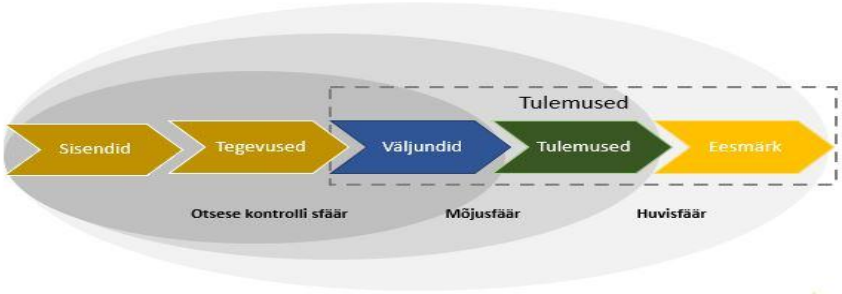

Tulemusahela eri tasandite vahel on alati eeldused ehk oletused selle kohta, kuidas üks tasand viib järgmiseni. Näiteks eeldus, et vabaühenduste organisatsioonilise arengu toetamine toob kaasa vabaühenduste muutumise võimekamateks. Iga sellise eelduse puhul on soovitatav tugineda olemasolevatele tõenditele või kavandada nende kogumine näiteks hindamise kaudu. Selle konkreetse eelduse puhul tellis FMO 2023. aastal vabaühenduste institutsionaalsete toetuste sõltumatu hindamise, mis on kättesaadav EMP ja Norra toetuste veebisaidil.

Mida kõrgemale tulemuste ahelas liikuda, seda vähem kontrolli on sidusrühmadel soovitud tulemuse saavutamise üle. Samuti võib olla keerulisem tõendada, mil määral ahela eelmine tasand kõrgema tasandi tulemuse saavutamisele tegelikult kaasa aitas.

Koos sisendite ja tegevustega saab tulemusahela eri tasandite mõjuulatust kujutada järgmiselt:

Projektide tulemuspõhise juhtimise peamised elemendid EMP Vabakonna Fondis

EMP Vabakonna Fond lähtub programmipõhisest lähenemisest. See tähendab, et programmi tulemusraamistikus määratletud tulemused nii tulemusvaldkondade (outcomes) kui ka väljundite (outputs) tasandil saavutatakse toetatud projektide kaudu. Kuna programmi tulemusraamistik määratleb, milliseid tegevusi ja tulemusi fond toetab, peavad kõik toetust saavad projektid panustama programmi tulemusraamistikus kirjeldatud tulemustesse.

Iga projekt peab panustama ainult ühte kolmest tulemusvaldkonnast (mitte mitmesse tulemusvaldkonda). Sama tulemusvaldkonna piires võivad projektid panustada ühte või mitmesse väljundisse. Lisaks peavad kõik kahepoolset koostööd hõlmavad projektid esitama aruandeid ka kahepoolsete (bilateraalsete) tulemuste kohta.

Igal programmist toetust saaval projektil võivad olla lisaks ka oma projekti eesmärkidest lähtuvad tulemusahelad. Taotlejatel on soovitatav võrrelda oma projekti tulemusahelat programmi üldiste tulemuste ahelatega. See võib aidata ennetada probleeme projekti elluviimisel ja aruandluses. Projekti konkreetsete või täiendavate tulemuste ahelate koostamine ei ole siiski kohustuslik.

Programmi tulemusraamistiku edenemist mõõdetakse indikaatorite abil. Iga projekti puhul lepitakse toetuslepingus kokku kasutatavad indikaatorid, nende mõõtühikud, andmeallikad, algtasemed (baseline) ja sihttasemed (target).

Elluviimise käigus muutuvad kokkulepitud indikaatorid aruandlusvahendiks. Projekti elluviijad vastutavad andmete kogumise ja analüüsimise eest ja esitavad sisulised aruanded indikaatorite ja valitud väljundi(te) ning tulemuste kohta.

Taotlejad võivad planeerida ka projekti vahe- või lõpphindamise, et tagada oma usaldusväärsus ja/või teha seda õppimise eesmärgil.

LISA 3: EMP VABAKONNA FONDI EESTI PROGRAMMI TULEMUSRAAMISTIKU INDIKAATORID JA NENDE SELGITUSED

EMP Vabakonna Fond lähtub programmipõhisest lähenemisest. See tähendab, et programmi tulemusraamistikus määratletud tulemused nii tulemusvaldkondade (*outcomes*) kui ka väljundite (*outputs*) tasandil saavutatakse toetatud projektide kaudu. Kuna programmi tulemusraamistik määratleb, milliseid tegevusi ja tulemusi fond toetab, peavad kõik toetust saavad projektid panustama programmi tulemusraamistikus kirjeldatud tulemustesse.

Programmi tulemusraamistiku täitmist mõõdetakse indikaatorite abil. Iga projekti puhul lepitakse projektilepingus kokku kasutatavad indikaatorid, nende mõõtühikud, andmeallikad, algtasemed (*baseline*) ja sihttasemed (*target*).

Taotlejad võivad lisaks programmi tasandi indikaatoritele kavandada ja kasutada ka projektipõhiseid tulemus- ja väljundindikaatoreid, mis aitavad mõõta konkreetse projekti edenemist ja tulemusi. Need indikaatorid lepitakse samuti kokku projektilepingus ning nende saavutamist seiratakse projekti tasandil. Projekti tasandi indikaatorid täiendavad programmi tasandi indikaatoreid, kuid ei kuulu programmi ametlikku tulemusraamistikku.

EMP Vabakonna Fondi Eesti programmi tulemuste mõõtmiseks kasutatakse EMP ja Norra toetuste perioodi 2021–2028 ühtsest indikaatorite kogumist valitud indikaatoreid tähistega ALL ja CIV. Lisaks kasutatakse kolme programmispetsiifilist indikaatorit tähisega EE-CIV. Allpool on esitatud kõigi indikaatorite definitsioonid ja juhised nende mõõtmiseks.

Programmi tasandi indikaatorid (ALL, CIV)

ALL-004 Läbiviidud hindamiste, uuringute või kaardistuste arv

Indikaator mõõdab toetuse abil lõpule viidud hindamiste, uuringute ja kaardistuste koguarvu.

- Hindamised hõlmavad vajaduste, riskide, mõju või tulemuslikkuse analüüse.
- Uuringud hõlmavad põhjalikku uurimis- ja analüüsitegevust.
- Kaardistused hõlmavad andmete visualiseerimist ja analüüsi.

Tegevus loetakse lõpetatuks siis, kui andmekogumine, analüüs ja tulemuste esitamine on lõpule viidud.

Indikaatorit võib kohandada vastavalt projekti valdkonnale või teemale.

ALL-012 Huvikaitse- ja teadlikkuse tõstmise kampaaniate arv

Indikaator mõõdab toetatud vabaühenduste poolt ellu viidud huvikaitse- või teadlikkuse tõstmise kampaaniate koguarvu, mis võivad toimuda nii füüsilises keskkonnas kui virtuaalselt.

Kampaania peab koosnema mitmest omavahel seotud tegevusest ning olema suunatud teadlikkuse suurendamisele, avaliku arvamuse mõjutamisele või toetuse mobiliseerimisele.

Üksik tegevus (nt üks petitsioon) ei kvalifitseeru kampaaniaks.

Kampaania loetakse ellu viiduks, kui see on käivitatud või lõpule viidud ning selle kohta on olemas tõendid (nt avaldatud sisu, toimunud sündmused või levitatud materjalid).

Kui sama kampaaniat korratakse projekti jooksul mitu korda, arvestatakse seda ainult üks kord.

ALL-013 Hinnanguline inimeste arv, kes osalesid ja reageerisid huvikaitse- või teadlikkuse tõstmise kampaaniate tulemusel

Indikaator mõõdab nende inimeste hinnangulist koguarvu, kes kampaania sisuga aktiivselt suhestusid ja tegid selle tulemusel mingi tegevuse.

Arvesse lähevad näiteks meeldimised, jagamised, kommentaarid, uuesti postitamised või muud sisulised interaktsioonid. Ainult nähtavusnäitajad (*reach, impressions, views*) ei lähe arvesse.
Võimalusel tuleb vältida sama inimese mitmekordset arvestamist.

Digikampaaniate puhul kasutatakse sotsiaalmeedia, e-posti ja veebisündmuste statistikat. Füüsiliste kampaaniate puhul võib kasutada osalejate nimekirju, materjalide jagamise andmeid, kogukonnatöö arvestust või osalejate hinnangulist loendamist.

ALL-015 Inimeste arv, kelle teadmistes nende enda hinnangul on toimunud muutus huvikaitse- või teadlikkuse tõstmise kampaaniate tulemusel

Indikaator mõõdab nende inimeste koguarvu, kes leiavad, et kampaanias osalemise tulemusel on nende teadmised või arusaamine käsitletud teemast paranenud.

Andmeid kogutakse tavaliselt kampaaniajärgse küsitluse või intervjuude abil. Näiteks võib küsida „Kas teie hinnangul on teie arusaamine teemast X paranenud?“

Kohustuslik on indikaatori andmete liigendamine enesemääratletud soo alusel. Vajadusel võib indikaatori andmeid liigendada rahvusliku kuuluvuse alusel või muude tunnuste alusel, kui selline eesmärk on projektiga seatud.

CIV-004 Avaliku sektori asutustega peetud konsultatsioonides osalenud vabaühenduste arv

See indikaator kajastab vabaühenduste suurenenud osalust avaliku poliitika kujundamises ning nende rolli huvikaitses ja kaasavas valitsemises.

Indikaator mõõdab nende vabaühenduste koguarvu, kes osalevad avaliku sektori asutuste (nt riigiasutused, seadusandlikud kogud või kohalikud omavalitsused) korraldatud konsultatsioonides, aruteludes või dialoogides kohaliku või riikliku tasandi poliitikate, õigusaktide, strateegiate, programmide või muude valitsemisküsimuste üle.

Osalemine võib toimuda erineval määral, alates ühekordsest panusest kuni pikaajalise kaasatuseni poliitikate väljatöötamises ja seires. Näiteks:

- osalemine ametlikel kohtumistel ja avalikel aruteludel;
- osalemine ekspertkogudes või nõuandvates komisjonides;
- seisukohtade, raportite või ettepanekute esitamine;
- tagasiside andmine õigusaktide või poliitikate eelnõudele;
- osalemine sidusrühmade ümarlaudadel ja töötubades;
- osalemine veebikonsultatsioonides või veebiaruteludes.

CIV-006 Inimeste arv, kes osalesid vabaühenduste vahendatud konsultatsioonides avaliku sektori asutustega

See indikaator kajastab vabaühenduste rolli avalike arutelude korraldamisel ja juhtimisel ning nende panust kodanike ja avaliku võimu vahelise lõhe vähendamisse.

Indikaator mõõdab nende inimeste koguarvu, kes osalevad avaliku sektori otsustajatega (nt riigiasutused, seadusandlikud kogud või kohalikud omavalitsused) peetud konsultatsioonides, dialoogides või aruteludes, mis toimuvad toetatud vabaühenduste vahendusel.

Osalemine võib hõlmata:

- osalemist ametlikel kohtumistel ja avalikel aruteludel;
- osalemist ekspertkogudes või nõuandvates komisjonides;
- seisukohtade, raportite või ettepanekute esitamist;
- tagasiside andmist poliitikate või õigusaktide eelnõudele;
- osalemist töötubades või sidusrühmade aruteludel;
- osalemist veebikonsultatsioonides ja veebiaruteludes.

CIV-007 Inimeste arv, kes on läbinud vabaühenduste korraldatud koolituse

See indikaator kajastab vabaühenduste rolli teadmiste jagamisel, oskuste arendamisel ja sihtrühmade võimestamisel.

Indikaator mõõdab nende inimeste koguarvu, kes on täielikult läbinud vähemalt ühe toetatud vabaühenduse korraldatud koolituse.

Koolitus tähendab mitmest struktureeritud õppe- või oskuste arendamise sessioonist koosnevat õppeprotsessi, mis kestab rohkem kui ühe päeva.

Osaleja loetakse koolituse läbinuks juhul, kui ta on osalenud kõigil nõutud sessioonidel ning täitnud kõik ette nähtud tingimused (nt minimaalne osalusmäär, hindamise läbimine või tunnistuse saamine). Arvesse lähevad ainult täielikult läbitud koolitused.

Kui sama inimene läbib mitu koolitust, arvestatakse teda ainult üks kord, et vältida dubleerimist.

Kohustuslik on indikaatori andmete liigendamine enesemääratletud soo alusel. Vajadusel võib indikaatori andmeid liigendada rahvusliku kuuluvuse alusel või muude tunnuste alusel, kui selline eesmärk on projektiga seatud.

CIV-008 Koolitusel osalejate arv, kes enda hinnangul on parandanud oma teadmisi ja/või arusaamist pärast koolitust

See indikaator kajastab sihtrühmade teadmiste ja arusaamise suurenemist ning koolituste vahetuid õpitulemusi.

Indikaator mõõdab nende koolitusel osalejate koguarvu, kes hindavad, et nende teadmised või arusaamine koolituse teemadest on pärast koolitust paranenud. Hindamine põhineb osalejate enesehinnangul. Indikaatorit võib kohandada vastavalt koolituse valdkonnale või teemale.

Kohustuslik on indikaatori andmete liigendamine enesemääratletud soo alusel. Vajadusel võib indikaatori andmeid liigendada rahvusliku kuuluvuse alusel või muude tunnuste alusel, kui selline eesmärk on projektiga seatud.

CIV-010 Inimeste arv, kes on kaasatud vabaühenduste tegevustesse vabatahtlikena

See indikaator kajastab kodanikuaktiivsust, kogukondlikku osalust ning vabaühenduste usaldusväärsust ja toetust nende tegevusele.

Indikaator mõõdab nende inimeste koguarvu, kes panustavad vabaühenduste tegevustesse vabatahtlikult ja rahalist tasu saamata.

Vabatahtlik tegevus võib hõlmata näiteks ürituste korraldamist, teenuste osutamist, huvikaitsetegevusi, vabaühenduste võimekuse kasvule suunatud tegevusi jms.

Andmete kogumiseks on soovitatav kasutada vabatahtlike registreerimislehti või andmebaase ning regulaarselt koondada teavet vabatahtlike osaluse kohta.

Tulenevalt projekti sisust võib indikaatorit võib liigendada enesemääratletud soo, vanuserühmade ja/või rahvusliku kuuluvuse alusel.

CIV-014 Inimeste arv, kes osalesid vabaühenduste korraldatud avalikel kogunemistel

See indikaator kajastab vabaühenduste suutlikkust kogukondi mobiliseerida, suurendada kodanikuosalust ja mõjutada avalikku diskussiooni.

Indikaator mõõdab nende inimeste koguarvu, kes on osalenud toetatud vabaühenduste korraldatud või juhitud avalikel kogunemistel.

Avalikud kogunemised võivad hõlmata näiteks kogukonnakoosolekuid, avalikke arutelusid, meeleavaldusi ja demonstratsioone, teadlikkuse tõstmise üritusi ja muid avalikke kogunemisi, mis on kooskõlas fondi väärtustega.
See indikaator keskendub kogukondade kaasamisele, mitte poliitikakujundamisele.

Et vältida dubleerimist, ei arvestata siia osalejaid, kes on juba kajastatud indikaatori CIV-006 all.

CIV-015 Vabaühenduste poolt ellu viidud avaliku huvikaitsetegevuse väljundite arv

See indikaator kajastab vabaühenduste tegevust avalikkuse kaasamisel ja otsustajatele avalikkuse surve kujundamisel.

Indikaator mõõdab avaliku huvikaitsetegevuse raames loodud ja avalikkusele suunatud väljundite koguarvu. Sellised väljundid on näiteks:

- avalikud pöördumised ja avalikud kirjad;
- meediaartiklid, pressiteated või pressikonverentsid;
- avalikud debatid, paneelarutelud või kogukonnakoosolekud;
- petitsioonid;
- tele- ja raadiosaated või intervjuud.

Arvesse lähevad ainult väljundid, mida on aktiivselt levitatud või jagatud sihtrühmadega nagu näiteks meedia või laiem avalikkus.

Raportid, uuringud, konsultatsioonid avaliku võimuga ning teadlikkuse tõstmise kampaaniad ei kuulu selle indikaatori alla.

CIV-016 Vabaühenduste poolt ellu viidud poliitikakujundamisega seotud huvikaitsetegevuste väljundite arv

See indikaator kajastab vabaühenduste tegevust poliitikate, õigusaktide ja regulatsioonide mõjutamisel ja mis on suunatud poliitikakujundajatele, seadusandjatele või teistele avaliku sektori asutustele.

Indikaator mõõdab poliitikakujundamisele suunatud huvikaitsetegevuste väljundite koguarvu. Sellised väljundid on näiteks:

- poliitikasoovitused;
- seisukohad;
- meediakajastused või pressiteated;

- seadusandlikud ettepanekud;
- kirjalikud või suulised ettepanekud parlamentaarsetes menetlustes.

Arvesse lähevad ainult väljundid, mida on aktiivselt jagatud või esitletud poliitikakujundajatele, seadusandjatele või teistele avaliku sektori asutustele.

Raportid, uuringud, kohtuvaidlused, konsultatsioonid ja teadlikkuse tõstmise kampaaniad selle indikaatori alla ei kuulu.

CIV-018 Vabaühenduste poolt kohtule esitatud strateegiliste kohtuvaidluste arv

See indikaator kajastab vabaühenduste osalemist õiguslikus huvikaitses eesmärgiga mõjutada poliitikaid, luua õiguslikke pretsedente või kaitsta õigusi.

Indikaator mõõdab toetatud vabaühenduste poolt kohtusse või muule pädevale reguleerivale asutusele esitatud kohtuasjade või juhtumite koguarvu nii kohalikul, riiklikul kui rahvusvahelisel tasandil.

Arvesse lähevad juhtumid, mille eesmärk on saavutada laiem ühiskondlik mõju, näiteks õigusliku pretsedendi loomine, mõjutada poliitikaid või lahendada süsteemseid probleeme.

Juhtumid võivad olla mis iganes fondi programmiga haakuvatel teemadel (näiteks kliimaõiglus, soopõhine vägivald, sõnavabaduse rikkumised, vabaühenduste tegevuse piiramine jne).

CIV-023 Vabaühenduste arv, kes tegutsevad soolise võrdõiguslikkuse või naiste ja tüdrukute õiguste edendamise valdkonnas

Indikaator mõõdab nende toetatud vabaühenduste koguarvu, kes tegelevad aktiivselt soolise võrdõiguslikkuse edendamise või naiste ja tüdrukute õiguste kaitsega. Indikaatori eesmärgiks on kajastada programmi panust selliste vabaühenduste tugevdamisel.

Iga toetatud vabaühendus läheb arvesse ainult üks kord sõltumata projektide arvust.

CIV-026 Vabaühenduste arv, kes tegutsevad LGBTIQ+ inimeste õiguste edendamise valdkonnas

Indikaator mõõdab nende toetatud vabaühenduste koguarvu, kes edendavad LGBTIQ+ inimeste õigusi, võrdsust, kaitset ja kaasatust. Indikaatori eesmärgiks on kajastada programmi panust selliste vabaühenduste tugevdamisel.

Iga toetatud vabaühendus läheb arvesse ainult üks kord sõltumata projektide arvust.

CIV-027 Vabaühenduste arv, kes tegutsevad sisserändajate, pagulaste ja varjupaigataotlejate õiguste kaitsel (sh ukrainlased)

Indikaator mõõdab nende toetatud vabaühenduste koguarvu, kes tegelevad sisserändajate, pagulaste ja varjupaigataotlejate õiguste kaitse või neile teenuste osutamisega. Indikaator kajastab programmi panust selliste vabaühenduste tugevdamisel oma sihtrühmade õiguste, kaitse ja kaasamise valdkonnas.

Iga toetatud vabaühendus läheb arvesse ainult üks kord sõltumata projektide arvust.

CIV-030 Vabaühenduste ja teiste organisatsioonide vahel loodud või kestvate partnerlussuhete arv

Indikaator mõõdab toetatud vabaühenduste ja teiste organisatsioonide või institutsioonide vahel loodud või jätkuvate partnerlussuhete koguarvu. Indikaatori eesmärgiks on näidata, mil määral vabaühendused teevad koostööd teiste sidusrühmadega ühiste eesmärkide seadmisel paremate tulemuste saavutamiseks.

Partneriteks võivad olla näiteks, avaliku sektori asutused, rahvusvahelised organisatsioonid, ettevõtted, teised vabaühendused, ülikoolid, meediaorganisatsioonid ja kogukonnagrupid.
Arvesse lähevad nii ametlikud partnerlussuhted (nt koostöölepingud) kui ka mitteametlikud koostöövormid (võrgustikud, koalitsioonid, ühistegevused). Uued partnerlussuhted on projekti käigus esmakordselt loodud koostöösuhted. Kestvad partnerlussuhted on varasemad koostööd, mida projekti toel jätkatakse või tugevdatakse.

Indikaatorit võib kohandada vastavalt projekti teemavalikule.

CIV-035 Vabaühenduste arv, kelle üldine organisatsiooniline suutlikkus on paranenud

Indikaator mõõdab nende toetatud vabaühenduste arvu, kelle organisatsiooniline suutlikkus on toetuse tulemusel paranenud. Indikaator on mõeldud eelkõige EMP Vabakonna Fondi institutsionaalsete toetuste saajatele, aga seda võivad kasutada ka teised vabaühendused oma võimekuste arengute hindamisel.

Hinnatavad valdkonnad võivad hõlmata juhtimist, strateegilist planeerimist, finantsjuhtimist, partnerlussuhete juhtimist, võrdsuse, mitmekesisuse ja kaasamise põhimõtteid, inimõiguspõhist lähenemist, kommunikatsiooni, tehnoloogia ja andmehaldust jms.
Hindamiseks kasutatakse ämblikdiagrammi (*spider diagram*), kus organisatsiooni erinevaid võimekusi hinnatakse skaalal 1–5.

Hindamine viiakse läbi kolmel korral, algtaseme hindamisel, projekti vahehindamisel ning projekti lõpus.

CIV-036 Vabaühenduste arv, kellel on välja töötatud uus või täiustatud organisatsioonisisene poliitika [teemal]

Indikaator mõõdab nende toetatud vabaühenduste arvu, kes on välja töötanud või täiustanud organisatsioonisiseseid poliitikaid, strateegiaid või juhiseid.

Sellised strateegiad, poliitikad või juhised võivad olla näiteks:
- soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise poliitika;
- mitmekesisuse, võrdsuse ja kaasamise (DEI) poliitika;
- inimõiguspõhise lähenemise rakendamise poliitika;
- andmekaitse, küberturvalisuse või digitegevustega seotud poliitikad.

Loetelu on mittetäielik. Arvesse lähevad ainult dokumendid, mis on organisatsioonis ametlikult kinnitatud (nt juhatuse või juhtkonna poolt).

CIV-041 Riigi, piirkondliku või kohaliku tasandi õigusaktide, poliitikate või regulatsioonide arv, mille väljatöötamisse vabaühendused on panustanud või mille kohta nad on esitanud seisukohti

Indikaator mõõdab juhtumite koguarvu, kus vabaühendused on ametlikult teinud ettepanekuid või esitanud seisukohti õigusaktide, poliitikate või regulatsioonide kohta.

„Panustanud väljatöötamisse“ tähendab, et üks või mitu toetatud vabaühendust on koostanud ja esitanud kirjaliku ettepaneku või eelnõu avalikule võimule kaalumiseks või vastuvõtmiseks.

„Esitanud seisukohti“ tähendab, et vabaühendus on esitanud ametliku tagasiside, seisukohadokumendi või ettepanekud olemasoleva või kavandatava regulatsiooni kohta.

Sellised tegevused on näiteks:
- kirjalikud kommentaarid seaduseelnõule avaliku konsultatsiooni käigus;
- ettepanekute esitamine parlamentaarsel kuulamisel;
- poliitikasoovituste esitamine ministeeriumile või kohalikule omavalitsusele.

Et vältida dubleerimist arvestatakse sama õigusakti või poliitika kohta esitatud ühiseid kommentaare ja seisukohti ainult üks kord.

Programmispetsiifilised indikaatorid (EE-CIV)

EE-CIV-001 Vabaühenduste arv, kelle huvikaitsevõimekus on suurenenud

Indikaator mõõdab vabaühenduste huvikaitsevõimekuse arengut ja on mõeldud eelkõige EMP Vabakonna Fondi institutsionaalsete toetuste saajatele. Hindamine baseerub Vabaühenduste Liidu loodud huvikaitsevõimekuse hindamise metoodikal ning viiakse läbi kolmel korral, toetusperioodi alguses (algtaseme hindamiseks), vahehindamisel ja toetusperioodi lõpus.

EE-CIV-002 Vabaühenduste arv, kus on loodud, tugevdatud või säilitatud huvikaitsetöötaja ametikohad

Indikaator mõõdab vabaühenduste huvikaitsevõimekuse arengut, mis on saavutatud läbi toetatud tegevuste. Arvesse lähevad töökohad, mille loomiseks või säilitamiseks on kasutatud programmi toetust, samuti täiendavate huvikaitsega seotud võimekuste palkamine ja/või arendamine programmi toel.

EE-CIV-003 Vabaühenduste algatuste arv, mis edendavad rahvustevahelist ja kultuuridevahelist mõistmist, dialoogi või kaasatust (sh Ukraina teemaline tegevus)

Indikaator mõõdab, kuivõrd toetatud projektid panustavad rahvustevahelise ja kultuuridevahelise mõistmise, dialoogi või kaasatuse suurendamisse. Näiteks kuuluvad siia projektid, kuhu on kaasatud erineva etnilise või kultuurilise taustaga inimesed, kes tegutsevad kas ühise eesmärgi nimel või on projekti eesmärgiks suurendada nende omavahelist mõistmist ja edendada dialoogi. Samuti projektid, mis seavad eesmärgiks vähemusgruppide suurema kaasatuse ühiskondlikku ellu, sh Ukraina sõjapõgenikud.

Tulenevalt projekti sisust võib indikaatorit liigendada rahvusrühmade ja enesemääratletud soo või ka vanuserühmade kaupa, kui projektiga on selline eesmärk seatud (näiteks Ukrainast pärit noorte või naiste kaasatuse suurendamine).

Andmeallikad, nende säilitamine ja esitamine

Olenevalt indikaatori iseloomust võivad indikaatorite andmeallikad olla erinevad. Reeglina on selleks Projekti elluviija poolt projekti käigus kogutud andmed ja koostatud dokumendid nagu näiteks ürituste kavad ja osalejate registreerimislehed, tagasiside küsitlused, intervjuude ja koolituste aruanded, publikatsioonid, pressiteated, projekti käigus esitatud seisukohad, poliitikasoovitused ja koostatud petitsioonid, kampaaniate käigus loodud veebipõhised visuaalsed, audio- ja videomaterjalid, veebilehed ja sotsiaalmeediakanalid, Google'i ja sotsiaalmeedia analüütika jne.

Kõigi indikaatorite puhul peab Projekti elluviija koguma, säilitama ja Fondioperaatori nõudmisel esitama asjakohased tõendusmaterjalid, mis võimaldavad kontrollida indikaatorite saavutamist ning projekti tulemuste elluviimist.

Käesolevas programmis kasutatakse muuhulgas lihtsustatud kulumeetodeid, mille puhul toetuse maksmine ei põhine tegelike kulude kontrollimisel, vaid kokkulepitud tegevuste, väljundite, tulemuste ja indikaatorite saavutamisel. Seetõttu peab Projekti elluviija olema valmis tõendama, et vastavad tegevused on ellu viidud ning raporteeritud väljundid, tulemused ja indikaatorid on saavutatud. Tõendusmaterjalid sõltuvad muuhulgas indikaatoritest ja võivad hõlmata näiteks osalejate nimekirju, küsitluste tulemusi,

aruandeid, uuringuid, fotosid, videosalvestisi, veebianalüütikat, meediakajastusi, ametlikke dokumente, organisatsiooni sisemisi dokumente või muid asjakohaseid tõendeid.

Kui Projekti elluviija ei suuda nõutud tõendusmaterjalide abil indikaatorite saavutamist või tegevuste elluviimist piisavalt tõendada, võib Fondioperaator lugeda vastavad väljundid või tulemused mitte saavutatuks ning vähendada toetust vastavalt projektilepingus sätestatud tingimustele.